

SUSIKKO

METSÄHISTORIAN SEURAN JÄSENLEHTI 2/2019

SUSIKKO 2/2019

Päästellään	3	Kultasormuskätkö pronssiveistoksen sisällä – mukana ilmeinen ammattisormus.....	24
Yksityismetsäreviirit – puukaupan toinen todellisuus	4	Noran metsäopistossa metsänhoitajiksi opiskelleet suomalaiset	25
Metsänhoitajana Chiessä vuosina 1972 ja 1973.....	8	Metsähistorian Seura Metsäkulttuuripäivillä Lustossa	33
Vuosikokouksen kuulumiset	9	Metsäalan kehitysyhteistyökirja ilmestyy syksyllä.....	34
Metsät ja kulttuurinen kestävyys.....	11	Pohjoista metsätaloutta ja Tornionjokilaaksoa 5.-7.9.2019	35
Tutkijaseminaari 12.4.2019 Jyväskylässä	11		
Viestinnän voimaa metsäalalla 1980-luvulla	14		
Kaksi metsänhoitajaa – kaksi taitelijaa	20		
Einar Reuter	20		
Lennart Segerstråle	21		

Susikko

Metsähistorian Seura ry:n jäsentiedote
2/2019

<http://www.metsahistoria.fi>
[seura\(at\)metsahistoria.fi](mailto:seura(at)metsahistoria.fi)

ISSN-L 1799-0750
ISSN 1799-0750

Julkaisija: Metsähistorian Seura ry
Ilmestyminen: kolme kertaa vuodessa
Toimituskunta: Antti Koskimäki, Pekka T. Rajala, Juha Aaltoila ja
Tapio Kamppila
Taitto: DTPage Oy

Susikossa julkaistaan metsähistoriaan liittyviä tekstejä
ja kuvia. Tekstiehdotuksia voi lähettää seuran osoitteeseen
koskix@hotmail.com. Tekstin kirjoittamisessa on noudatettava
kirjoitusohjeita, jotka ovat seuran kotisivuilla
<http://www.metsahistoria.fi/julkaisut/susikko>.

Kansikuvassa on Rovaniemen kirkon alttarifresko *Elämän lähde*.
Taitelija, metsänhoitaja Lennart Segerstrålen teos on vuodelta 1951 ja
kuuluu tekijän suurteoksiin myös kokonsa johdosta. Sen pinta-ala on
140 neliömetriä. Freskossa on paikoin hyvinkin suomalaisia tunnelmia.
Kuva Risto Jalkanen.

Puheenjohtaja Antti Koskimäki,
koskix@hotmail.com
Varapuheenjohtaja Pekka T. Rajala

Muut hallituksen jäsenet
Tapio Kamppila, *sihteeri*
Leena Karjalainen-Balk
Pirkko Kivinen
Kari Mielikäinen
Jukka Nerg
Jaakko Niemistö
Heikki Roiko-Jokela
Pekka Äänismaa

METSÄMIESTEN SÄÄTIÖ

Ihminen ja metsä

Päästellään

Metsien hakkuumääristä keskustellaan voimakkaammin kuin ehkä koskaan. Keskustelua käydään korkeammalla poliittisella tasolla kuin ennen. Kyseessä on ilmastomuutoksen torjunta. Vuosikymmenten mittaan metsätalouden toimia on arvosteltu pikemminkin yksittäisissä asioissa, esimerkkeinä avohakkuut, maanmuokkausmenetelmät, luonnonsuojelu ja monimuotoisuuden hoitaminen tai hoitamattomuus. Nyt näitäkin asioita tuodaan esiin hiilinsidontakysymyksissä jopa asioita tarkoituksella tai tietämättömyydestä sekoittaen. Esitetään muun muassa, että siirtymällä erirakenteiseen metsätalouteen hillitään ilmastomuutosta paremmin kuin avohakkuita tehden. Metsien hiilinsidonta riippuu pelkästään siitä, paljonko metsiemme kasvusta jätetään hakkaamatta.

Hiilipäästöjä mitataan yksiköllä hiilidioksidiekvivalenttonni. Tästä eteenpäin käytän sanaa hiilidioksiditonni tai tonni. Suomen hiilipäästöt ovat noin 56 miljoonaa tonnia. Asukasta kohden tämä on kymmenkunta tonnia. Tämä on yleinen taso teollistuneessa maailmassa. Yksi suuri poikkeus on; Yhdysvalloissa lukema asukasta kohden on noin kaksinkertainen. USA:n päästöt ovat yhteensä yli kuusi miljardia tonnia. Kiinassa vastaava lukema on yli 12 miljardia tonnia, mutta asukasta kohden siellä ollaan Suomen tasolla. Yhdysvallat on tähän mennessä päästänyt yhteensä eniten hiilidioksidia ilmaan. Kiinan nousu vuotuisten päästöjen maailman ykköseksi alkoi 1980-luvulla.

Euroopan unionissa Suomi on kokonaispäästöissä sijalla 17. Unioni on päättänyt, että hiilidioksidipäästöjä leikataan koko unionin alueella vuoden 1990 tasosta 40 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Suomen kokonaispäästöt vuonna 1990 olivat 71 miljoonaa tonnia ja vuonna 2017 ne olivat edellä mainittu 56 miljoonaa hiilidioksiditonniä. Edellä olevissa luvuissa ei ole mukana metsiä. Metsiemme hiilinielu on nykyisellä, tuntuvasti kasvun alittavalla hakkuumäärällä noin 40 miljoonaa hiilidioksiditonniä. Nyt valmistellun hallitusohjelman mukaan Suomi on hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä.

Maassamme on menekkisyistä erinomaiset mahdollisuudet lisätä puunjalostusta. Metsien kasvu mahdollistaa laajennukset hyvin. Suunnitelmia on olemassa monessa paikassa. Yksi niistä on Kemin uusi tehdas. Laitoksen uusiminen edellyttää ja mahdollistaa 4,5 miljoonan kuutiometrin hakkuiden lisäämisen. Tämä ja muut laitosten laajennukset ja lisäämiset luovat uusia työpaikkoja. Kemin uusi tehdas luo noin 2 500 uutta työpaikkaa koko ketjussa

metsistä tehtaan väkeen. Kaikki palveluelinkeinojen lisätyöpaikat ovat tämän päälle. Maassamme tarvitaan talouden tasapainottamiseksi noin 60 000 uutta työpaikkaa. Kemi ja vastaavat ovat hyvä ja kestävä tapa.

Työpaikkojen ja niiden seuraushyötyjen – kansallisen hyödyn – vastapainona pidetään osallistumista ilmastomuutoksen torjuntaan. Se on tärkeää sekä kansainvälisesti että oman tulevaisuutemme kannalta. Niinpä vakavin mielin tuodaan esiin ja jopa vaaditaan, että hakkuita ei tulisi lisätä tai niitä pitäisi jopa vähentää hiilinielujen lisäämiseksi.

Suomi ja suomalaiset ovat monilla mittareilla noin tuhannesosa maailmasta. Suomalaisia on noin 1/90 Euroopan unionin väestöstä. Osuutemme unionin hiilipäästöistä on samaa luokkaa. Jotta voi vaatia muilta, on kohtuullista, että huolehtii omista nurkistaan. Niin Suomessa tehdäänkin. Mutta silti; vaikka lopettaisimme hakkuut tähän paikkaan, mikä olisi hyvinvointimme kannalta katastrofi, maailman hiilipäästöt eivät kokonaisuutena vähenisi edellä esitettyä enemmän. Ja on muitakin keinoja vähentää hiilipäästöjä.

Jättipäästäjiltä voidaan edellyttää enemmän kuin pikku-tekijöiltä. Suurilta pienikin panos merkitsee maailman mitassa paljon. Todellisuudessa mahdit pitävät edustaan kiinni kuten muutkin. Siis esittämäni on toiveajattelua.

Antti Koskimäki

Yksityismetsäreviirit – puukaupan toinen todellisuus

Raakapuun järjestelmälliseen yhteismyyntiin erikoistuneet ruotsinkielisen Uudenmaan yksityishoitoalueet eli metsäreviirit, ovat mielenkiintoinen erityistapaus Suomen metsähistoriassa. Reviirien toiminnan ja sen periaatteiden tuntemus on kuitenkin eteläisten rannikkoalueiden ulkopuolella rajoittunut pitkälti metsäalan ammattilaisten sisäpiiriin. Sen jälkeen, kun Suomeen oli vuoden 1928 yksityismetsälaila luotu kummallekin kansalliskieliryhmälle oma yksityismetsähallintonsa, ei merkittävästi pienempi ruotsinkielinen puoli juuri-kaan esiintynyt edes metsäalan dominoivissa diskursseissa.

Selvitin pro gradu -työssäni aikarajauksella 1900–1960, miksi reviirit syntyivät ja säilyivät juuri eteläisillä rannikkoseuduilla ja, miksi niiden toimintamalli ei koskaan levinnyt muualle Suomeen. Samalla tutkin reviirien yhteismyyntitoiminnan vaikutuksia. Lisäksi pyrin kuvaamaan ja analysoimaan reviiressä muodostuneita puunmyynnin edunvalvontakäytänteitä tehokkaiden markkinoiden ja hakkuuinsentiivien näkökulmasta.

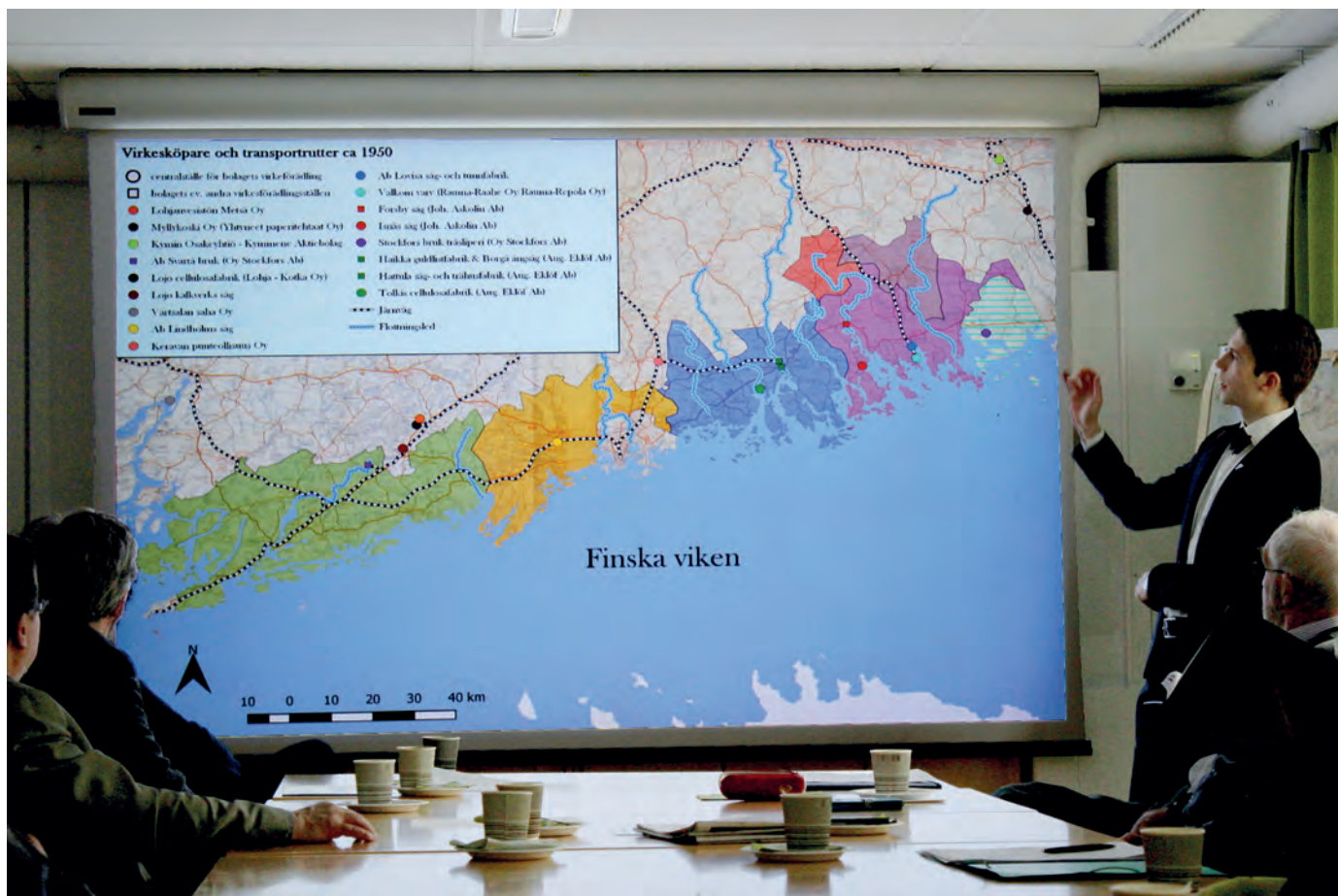
Puukaupan pitkät juuret eteläisellä rannikkoseudulla

Puukauppaa pyrkivät 1800-luvun lopulta alkaen yhä aktiivisemmin ohjaamaan niin valtio kuin teollisuuskin. Metsänomistajat sen sijaan jäivät raakapuumarkkinan vauhdikkaassa kehityksessä etenkin alkuun usein ottavan osapuolen asemaan. Kartellimuotoisen toiminnan ansiosta metsäteollisuus pystyi melko vapaasti asettamaan hintoja ja hakkumääriä. Metsäalan ammattilaisten piirissä se herätti huolestuneisuutta puuvarantojen kestävyys- ja riittävyys-suhteen. Siksi myös metsänomistajien aktiivista myyntitoimintaa pidettiin helposti riskinä, jonka hallinta edellytti ohjausta. Puukaupan instituutiot ja metsän yksityisomaisuudelliset piirteet olivatkin yleisesti vasta muodostumassa 1900-luvun alun suomalaisella maaseudulla. Useimmilla metsänomistajilla ei ollut välineitä vastata teollisuuden kontrollipyrkimyksiin, eikä siten metsäammattilaisten täyttä luottamustakaan.

Uudenmaan ja Varsinais-Suomen etelärannikolla puukaupalla oli kuitenkin verrattain pitkät perinteet. Tähän vaikuttivat yhtäältä useiden ruukkien pitkään jatkunut aktiivinen toiminta ja toisaalta paikalliset maanomistusolot. Alueen suurtilalliset ja kartanonomistajat omistivat metsäaloja, joiden pitkäjänteinen kaupallinen hyödyntäminen oli niiden suuren koon ja taloudellisen vakauden vuoksi mahdollista. Kartanoissa tartuttiin innokkaasti myös uusiin maankäyttöoppeihin, joihin isännistöllä oli resursseja perehtyä. Kun metsäpääomaa ryhdyttiin vaalimaan, sen yksityisomaisuudellinen luonne vahvistui. Suurimmilta tiloilta vietiin puuta ulkomaanmarkkinoille saakka joko omilla tai yhteisomisteisilla aluksilla. Rannikon läheisyyden vuoksi puukaupalla voitiin pyrkiä hankkimaan lisätuloja silloinkin, kun kotimaan lähimarkkinoilla oli hyljaita. Suurtilojen puukauppaa aluksi vierestä seuranneet talonpojatkin tunnistivat varhain komean metsän merkityksen hyvinvoinnin ja aseman symbolina.

Reviirien synty

Uudenmaan rannikon metsänomistajien yhteistoimintaa ryhdyttiin kehittämään jo 1900-luvun ensi vuosina ja suurin osa maan vanhimmista metsänomistajien yhteenliittymistä perustettiin siellä. Alusta lähtien toiminnan keskiössä oli jäsenten taloudellisen edun turvaaminen. Alkuperäiset metsänhoitoyhdistykset olivat eräänlaisia myyntiyhdistyksiä, kun taas ensimmäinen yksityishoitoalue, joka sota-aikana muodostettiin Kemion saarelle muutamien suurmetsänomistajien toimesta, rakentui pääoman kestävän ja tehokkaan hoidon periaatteen ympärille. Käytännössä tämä ilmeni yhteisen metsänhoitajan palkkaamisena. Samoihin aikoihin useat ruotsinkieliset metsäammattilaiset ja muut keskeiset vaikuttajat ottivat etäisyyttä valtakunnalliseen metsäkeskusteluun irtautumalla Tapiosta ja perustamalla Föreningen för Skogskulturin. Varhaisten yhteenliittymien toiminta hiljeni ensimmäisen maailmansodan myötä, mutta ajatus yhteistyöstä jäi elämään paikallisiin maatalousseuroihin, Skogskulturiin ja kartanoyhteisöihin. Innostus heräsi uudelleen, kun metsäteollisuus ryhtyi turvaamaan sisäistä koheesiotaan sekä puunhankintaansa kartellitoiminnan avulla.

Frans-Anton Flander esittelee aluetta, jota hän tarkastelee työssään. Kuva Antti Koskimäki.

Vapaan markkinan ja kilpailun puolustaminen raaka-puumarkkinoilla oli useille rannikon metsänomistajille paitsi taloudellisesti myös poliittisesti tärkeä asia. Etenkin suurtilalliset yhdistivät yksityisomaisuuden käyttömahdollisuuksien rajoittamisen kokemuksen herkästi sosialisointiin. Sen tiesivät myös ne metsäammatilaiset, jotka olivat läheltä seuranneet Uudenmaan kartanovetoista puukaupallista kehitystä. Kun metsänhoitoyhdistysten luomista alettiin ammattilaispiireissä pitää yhä tarpeellisempana metsänomistajien yleisen metsänhoidollisen osaamisen kehittämiseksi, oli yhdistyksiä käytännöllisintä puuhata Uudellamaalla nimenomaan yksityisomaisuuden suojan ja hyödyntämisen lähtökohdista. Suurtilalliset olisivat tuskin muutoin mukaan lähteneet, mikä puolestaan olisi hankaloittanut pienempien tilojen omistajien saamista mukaan.

Muun Suomen osalta vastaava toiminta näyttäytyi kuitenkin kovin erilaisessa valossa. Metsänomistajia ei haluttu erityisesti kannustaa aktiiviseen puukauppaan, vaan pikemminkin hillitä ja hallita puun myyntiä. Reviirimalli ei siksi sopinut metsäammattilaiskunnan

enemmistön kaavailuihin. Liittymistä vauhditettiin valtiontuilla eli käytännössä päinvastaisin metodein kuin maan eteläisellä rannikolla. Uusille metsänhoitoyhdistyksille tukien saamisen edellytykseksi asetettiin vuodesta 1934 alkaen Tapion mallisääntöjen noudattaminen. Mallisäännöissä ei puukaupallisia tehtäviä mainittu toisin kuin reviirien säännöissä.

Ruotsinkieliselle Uudellemaalle perustettiin vuosina 1929–1934 neljä yksityishoitoaluetta. Vastaavanlaista toimintaa oli myös Varsinais-Suomen ruotsinkielisillä alueilla, mutta Kemiön ympäristöä lukuun ottamatta se hiipui vähitellen 1920-luvun alkuinnostuksen jälkeen. Uudenmaan reviirit yhdistyivät 2000-luvun alussa Södra Skogsreviret -nimiseksi organisaatioksi.

Yhteismyynnit – reviirien sielu

Uudenmaan reviirien vastuulla oli jo ennen metsänhoitoyhdistyslain säätämistä 1950 suurin osa rannikon yksityisistä metsistä ja niissä tehdyistä puukaupoista. Niiden rahoituksen keskeisen lähteen muodostivat

yhteismyyneistä saadut provisiot. Toimitusmaksuja ei sen sijaan kannettu, sillä niiden ei katsottu sopivan yhdistysten toimintaideologiaan. Järjestelmä kannusti metsänomistajaa hyödyntämään aktiivisesti ja pitkäjänteisesti reviirin ammattimiesten metsänhoidollisia palveluja ja hajauttamaan hakkuita. Samalla yhteismyyntien jatkuvuudesta tuli henkilökunnan toimeentulon perusedellytys.

Heti toiminnan alkuvuosina kävi selväksi, että reviirien jäsenillä oli houkutus poiketa yhteismyyntisopimuksista sekä henkilökohtaisten taloudellisten vaikeuksien sattuessa kohdalle että teollisuuden tarjotessa tietoisesti reviirien ”ohi”. Tätä kartellinomaiselle toiminnalle tyypillistä ongelmaa pyrittiin ratkomaan kehittämällä erilaisia vakuusjärjestelyjä sekä ohjaamalla jäseniä aktiivisesti yhteismyynteihin. Kun yhteismyyntien merkitys alueella kasvoi, kävi niiden ulkopuolelle jättäytyminen vastaavasti haasteellisemmaksi. Suurin osa rannikon metsänomistajista lienee viimeistään 1950-luvulla metsänhoitoyhdistyslain voimaantulon myötä siirtynyt välitysmyyntiin. Yhteismyynteissä jäsenten kuitu- ja tukkipuut myytiin hintakilpailutuksella siten, että päävastuun kauppaneuvotteluista kantoivat reviirien osalta niiden metsänhoitajat valtakirjavaluutuksella. Järjestelmän keskitetty ja virallinen luonne erosi merkittävästi Suomessa yleisesti aina 1970-luvulle saakka vallinneesta välittömän puukauppaneuvottelun perinteestä, johon kuului ainoastaan annos rituaalinomaisuutta ja mystisyyttäkin. Puun yhteismyyntimyynti oli kiistatta neuvottelumallin osalta tehokkaampi ja taloudellisempi.

Reviirien aseman vakiintuminen ei ollut itsestäänselvyys. Teollisuuden näkökulmasta metsänomistajien yhteismyyntitoiminta merkitsi neuvotteluvoiman vähentymistä. Rannikon läheisyyden vuoksi reviirit pystyivät toimittamaan puuta vientiin, mikä lisäsi painetta kotimaisten ostajien suuntaan. Kuitenkin 1930-luvulla vahvana ilmassa leijunut raakapuun vientikiellon uhka sekä ulkomaankauppaan liittyneet lisäjärjestelyiden tarpeet merkitsivät, että reviirien suhde teollisuuteen oli ennen muuta sovitteleva. Reviirit pyrkivätkin aktiivisesti vahvistamaan luottamuksen ilmapiiriä paikallisten suurostajien parissa. Yhteismyyntejä markkinoitiin teollisuudelle helppoina ja resursseja säästävinä. Samalla reviirit takasivat kauppatavaran laadun. Myös

tämielisesti suhtautuneiden firmojen tarpeet pyrittiin vastavuoroisesti ottamaan huomioon, joskaan suoranaisesta suosinnasta ei lähdeaineistosta löytynyt viitteitä. Välit metsänomistajien omaan Metsäliittoon pysyivät asiallisen viileinä, sillä paikallista myyntipoliittista liikkumavaraa ei haluttu kaventaa luovuttamalla päätäntävaltaa yleisvaltakunnalliselle tasolle. Myös kielellistä riippumattomuutta haluttiin suojata. Ilmari Kalkkisen visioon voimakkaasta maanlaajuisesta myyntiorganisaatiosta reviirien itsenäinen paikallisen tason toiminta istui huonosti.

Uudet voimasuhteet

Kilpailutuksesta ja siltä osin vapaasta markkinasta reviirit pitivät tiukasti kiinni. Yhteismyyntien etuna oli, että niiden avulla saatettiin huonoinakin vuosina onnistua houkuttelemaan sisämaasta kilpailijoita rannikolle. Samalla reviirit pystyivät myös paikallisesti rikkomaan teollisuuden ostoaluejakoa. Alueen pääostajien olisi ollut käytännössä mahdotonta ryhtyä boikotoimaan reviirien yhteismyyntejä, sillä Uudenmaan yksipuolinen uittoväyläverkosto ei olisi mahdollistanut ostamista reviirien ulkopuolelta ilman tuntuvia taloudellisia lisäpanostuksia. Teollisuuden ostoaluejakopolitiikka merkitsi rannikon keskikokoisille toimijoille käytännössä, että luontaisilta hankinta-alueilta siirtyminen oli mahdotonta. Vuosikymmenten kuluessa reviirien ja paikallisten ostajien välille rakentui luottamuksellinen suhde, ja kauppaneuvotteluja käytiin pääosin hyvässä hengessä. Samalla raakapuumarkkinaa vääristänyt epätasainen voimasuhde yksittäisen metsänomistajan ja teollisuuden välillä menetti merkitystään.

Yhteismyyntitoiminnan voidaan katsoa leimanneen koko eteläisen Suomen ruotsinkielistä yksityismetsähallintoa vuosikymmenien ajan. Reviirien itsenäistä asemaa vahvisti omien metsänhoitajien käyttö – ammattiveljien toimintaa ei kovin helposti metsälalla ole yleensäkään ryhdytty kritisoimaan. Reviirien hallituspaikkoja pitkälle 1960-luvulle yleisesti hallussaan pitäneet suurtilalliset, joista monet olivat korkean tason yhteiskunnallisia vaikuttajia, pyrkivät tietoisesti varmistamaan uutta metsänhoitajaa palkatessaan, että valittu henkilö oli valmis omaksumaan reviirien itsenäisen luonteen ja puukaupan keskeisen roolin niiden toiminnassa.

Sekä edunvalvonnan että metsänhoitajien muun työn tapahtuessa yksityishoitoalueiden puitteissa jäi keskusmetsäseura Skogskulturille ja Helsingin metsänhoitolautakunnalle lähinnä sivuosa mitä metsänomistajien asioiden hoitoon tulee. Ne eivät asemansa suomista mahdollisuuksista huolimatta pyrkineet ohjailemaan metsänhoitoyhdistyksiksi lain silmissä lukeutuneita reviirejä, vaan suhtautuivat myötemielisesti niiden itsenäiseen toimintaan. Paikalliset suurtilalliset olivat hyvin edustettuina molemmissa elimissä, minkä johdosta eturistiriitoja ei juuri syntynyt. Metsänhoitoyhdistysten liiton, joka reviirien osalta oli Södra Finlands Skogsägarförbund, kautta reviirit kietoutuivat näennäisesti osaksi MTK:n metsäpuolen organisaatiota. Liiton merkitys reviirien yhteismyyntien vakiinnuttua oli kuitenkin varsin vähäinen – lähinnä sitä käytettiin tukioorganisaationa myyntien järjestämisessä, eikä sen kautta ollut käytännössä mahdollisuutta vaikuttaa reviirien myyntipolitiikkaan. Kaiken kaikkiaan suomenkielisen puolen yksityismetsähallinnon toimintaperiaatteet ja niistä saadut kokemukset eivät onnistu selittämään edunvalvonnan voimasuhteita ja puukaupan instituutioita ruotsinkielisen Uudenmaan osalta. Sen sijaan ruotsinkielinen yksityismetsähallinto on hahmotettava omana kokonaisuutena, jonka käytännön voimasuhteet ja intressit olivat osin poikkeavat.

Reviirit vertailukohtana metsäkeskustelussa

Uudenmaan yksityishoitoalueet ovat toistaiseksi jääneet Suomen metsähistoriankirjoituksessa vähälle huomiolle osin varmasti jo kielellisistäkin syistä johtuen. Niiden paikallinen merkitys puukaupan ja siihen kytkeytyvien valtasuhteiden muotoutumisessa alueella on kuitenkin ollut sikäli suuri, että toivon oman tutkimukseni tarjoavan kimmokkeen hyödyntää reviirejä myös metsäsektorin myöhempien vaiheiden peilailuun niin instituutioiden kuin asenteidenkin osalta. Poikkeuksellisten neuvottelukäytänteiden sekä rahoitusmallin vuoksi metsänomistajien suhde omaan metsään, sen käyttöä säänteleviin viranomaisiin ja puuta ostavaan teollisuuteenkin rakentui Uudenmaan yksityishoitoalueissa pitkäjänteisyyden ja tasavertaisuuden, tai vähintäänkin riippumattomuuden, kokemuksen varaan. Reviirien edunvalvontatyön ja yhteismyyntien historiasta voi nykyiseenkin metsäkeskusteluun ammentaa paljon ajatuksia ja työkaluja paitsi metsänhoitoyhdistysten puukaupallisen toiminnan arviointiin ja analysointiin liittyen myös yleisemmin pohdittaessa yhdessä kotimaisen raakapuumarkkinan toimivuutta kaikkien osapuolten näkökulmasta.

Frans-Anton Flander

Metsänhoitajana Chilessä vuosina 1972 ja 1973

Lähdin FAO:n apulaisasiantuntijaksi Chileen vuoden 1972 kesäkuussa. Tehtävänä oli koota tilastotietoa metsäteollisuuden tuotannosta ja kaupasta latinalaisamerikkalaisista maista. Asemapaikkani oli Santiago de Chilessä sijaitseva FAO:n aluetoimisto ja toimin sen metsäteollisuuden neuvontaryhmän yhtenä jäsenenä.

Koin sopeutuvani uuteen työympäristöön suhteellisen nopeasti ja löysin paikkani kansainvälisen tiimin maantieteellisesti varsin laajassa tehtäväkentässä. Tehtävänäni oli tilastotietojen kerääminen sekä oman ryhmän että FAO:n päämajan tilastollisen yksikön käyttöön. Kokosin myös metsäteollisuustuotteiden markkinoihin liittyvää dataa ja matkustin kohdemaissa Karibian alueella ja joissakin mantereiden eteläisemmissä osissa.

Erityisesti vuoden 1973 aikana Chilen äärimmilleen jännittynyt poliittinen tilanne vaikeutti kuitenkin työhön keskittymistä ja normaalia perhe-elämää. Sotilasvallankaappaus saman vuoden syyskuussa aiheutti muutoksia tehtäväkuvaani. Autoin vapaaehtoisena YK:n työntekijänä pakolaisia näiden pyrkiessä ulos maasta. Suomeen otettiin parisensataa chileläistä, joukossa myös metsäalan ammattilaisia kuten Luis Astorga ja Fernando Saravia.

Juntan toteuttama sensuuri aiheutti sen, että tuskin mitään tietoa oli saatavissa paikan päällä Santiago de Chilessä. Sotilaallista toimintaa oli paljon ja jotain näin omin silminkin, muun muassa parin ilmasta maahan ammutun ohjuksen osumisen siviilikohteisiin melko lähellä asuntoamme. Kotimme oli sotilasakatemian vieressä ja sen pihapiirissä oli tavanomaista enemmän toimintaa. Vartijat tapasivat usein ammuskella öiseen aikaan ja se aiheutti harhaluotien pelkoa ainakin meidän perheessämme, kun jouduimme elämään aivan lähietäisyydellä.

Kahden vuoden työjakson jälkeen Chilessä sain siirron Roomaan FAO:n päämajan metsäteollisuuden osastolle ja jatkoin siellä vuoden 1975 puoliväliin saakka. Kaiken kaikkiaan kolmen vuoden palvelu tässä YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestössä antoi runsaasti kokemusta kansainvälisessä työympäristössä. Varsinkin kertyneet ammatilliset kontaktit osoittautuivat jatkossa hyödyllisiksi osallistuessani Suomen harjoittamaan kehitysyhteistyöhön metsä- ja puualan hankkeissa. Myöhemmin FAO tarjosi mahdollisuuksia erilaisiin lyhytaikaisiin konsulttitehtäviin useammassa yhteydessä.

Tatu Ollikainen

Tatu Ollikainen selostaa ja Hannu Vehviläinen kuuntelee eturivissä. Kuva Antti Koskimäki.

Vuosikokouksen kuulumiset

Metsähistorian Seuran vuosikokous pidettiin METO:n toimitiloissa Helsingissä 11.4.2019. Kokoukseen osallistui 29 henkilöä. Seuran puheenjohtaja Antti Koskimäki avasi kokouksen. Vuosikokouksen puheenjohtajaksi valittiin Juha Aaltoila.

Toiminta, tuloslaskelma ja talous 2018

Edellisen vuoden toimintaa kertailtiin tärkeimmiltä osiltaan. Taloudellisen tuloksen todettiin päättyneen noin 5 300 euroa alijäämäiseksi, taseen loppusumman ollessa vuoden 2018 lopussa noin 9 500 euroa. Alijäämään kuultiin perusteet. Vastuuvollisille myönnettiin yksimielisesti tili- ja vastuuvapaus.

Toimintasuunnitelma, tulo- ja menoarvio vuodelle 2019

Vuoden 2018 toimintasuunnitelmassa jatkettiin edellisenä vuonna käynnistettyä viiden vuoden suunnitelmaa strategisten tavoitteiden uusimisesta tutkimusta, tallennusta ja harrastusta ja viestintää varten. Toimialoille nimetyt työryhmät ovat koettaneet vuoden varrella kokoontua mahdollisuuksien mukaan ja tarkentaa toiminta-ajatuksiaan. Jäsenlehti Susikkoa toimitetaan perinteisesti sähköisesti kolmesti vuoden aikana seuran verkkosivuille, sekä tarvittaessa paperitulosteena. Vuosilusto 13 julkaistaan keväällä 2020 verkkojulkaisuna yhdessä Jyväskylän yliopiston Historian ja etnologian laitoksen sekä Suomen Metsämuseo Luston kanssa. Seuran toiminnasta tiedotetaan jatkossakin Pusikossa, seuran tilaisuuksissa ja verkkosivuilla, sähköpostitse sekä metsäalan lehdissä ja valtakunnallisten historia- ja metsätieteiden kanavien kautta. Seuran hallituksen nimeämä tiedotusryhmä kehittää tiedotusta osana seuran strategiaa. Lisäksi seura ylläpitää yhteyksiä tie-

deyhteisöihin, historia- ja perinneyhdistyksiin sekä alan muihin yhteisöihin kotimaassa ja ulkomailla. Tavoitteena on keskinäinen tiedon ja kokemusten vaihto sekä yhteistyö ja työnjako. Myös monipuolista yhteistyötä Suomen Metsämuseo Luston kanssa jatketaan. Retkeily suunnataan Tornionjokilaaksoon.

Hallitus

Metsähistorian Seuran hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Antti Koskimäki. Hallituksenjäsenistä erovuorossa olivat Pirkko Kivinen, Pekka T. Rajala, Heikki Roiko-Jokela ja Anna-Leena Simula. Simula pyysi eroa ja hänen tilalleen valittiin Leena Karjalainen-Balk. Muut erovuoroiset valittiin jatkamaan hallituksessa uudelle kaksivuotiskaudelle. Hallituksessa jatkavat myös vuoden päästä erovuoroisena olevat Kari Mielikäinen, Jukka Nerg, Jaakko Niemistö ja Pekka Äänismaa. Seuran toiminnantarkastajiksi vuodelle 2019 valittiin Esko Pakkanen ja Jaakko Punkari sekä heidän varahenkilökseen Risto Hyvärinen ja Olavi Heiskanen.

Muut puheenvuorot ja esitelmät

Ennen kokousasioiden käsittelyä palkittiin Loimu ry:n stipendillä Frans-Anton Flander pro gradu -työstään *Alltid ett bättre pris. Skogsbruk, intressebevakning och skogsrevir i Nylands svensksbygder 1900–1960*. Hän selosti työtään. Toisena esityksenä metsänhoitaja Tatu Ollikainen kertoi toiminnastaan Chilessä 1970-luvun alun kuohuvassa Chilessä. Tämä aihe sai ajankohtaisuutta juuri tänä keväänä, kun televisiossa esitettiin kuusiosaisena sarjana elokuva Invisible Heroes. Sarjassa valotetaan toimintaa muun muassa Suomen suurlähetystössä Santiago de Chilessä. Tilaisuudessa nähtiin sarjan traileri.

Hallitukseen uusi jäsen – Leena Karjalainen-Balk

Nimeni on Leena Karjalainen-Balk. Olen syntynyt Kuopiossa, jonne vanhempani tulivat aikoinaan evakkoon, ja käynyt kouluni Suonenjoella. Olen valmistunut metsänhoitajaksi Helsingin yliopistosta, jatko-opintoja harjoitin stipendiaattina Bulgariassa ja Tšekkoslovakiassa sekä pidemmän jakson Ranskassa. Olen naimisissa kuvaamataidonopettajan ja taiteilijan kanssa. Meillä on kaksi lasta ja kolme lastenlasta. Harrastan marjastusta, sienestystä, liikuntaa, lukemista ja elokuvia sekä tietysti lastenlasten hoitoa.

Jäin eläkkeelle ympäristöministeriöstä kahdeksan vuotta sitten 20 vuoden työuran jälkeen. Aluksi toimin ministeriössä erityistutkijana happamoitumisprojekti HAPRO:ssa ja sen jälkeen virkamiehenä Rio de Janeiron vuoden 1992 Ympäristö- ja kehityskonferenssin valmisteluissa, itse konferenssissa ja sen jälkeen tehtyjen päätösten toteutuksissa ja seurannassa sekä kansainvälisesti että kansallisesti. Kestävä metsätalous oli yksi Suomen viidestä prioriteettialueesta Riossa, ja koska metsäasiat nousivat konferenssissa erittäin tärkeään asemaan sekä YK-, yleiseurooppalaisella että EU-tasolla, jatkoin ympäristöministeriön kansainvälisen metsäpolitiikan metsäasiantuntijana aina eläköitymiseeni saakka. Työskentelin Suomen kansainvälisen metsäpolitiikan kantojen valmistelussa ja toimeenpanossa tehden yhteistyötä eri ministeriöiden ja sidosryhmien kanssa sekä kotimaassa että globaalisti. Työni oli minusta äärimmäisen mielenkiintoista, kerrassaan ihanaa.

Aiemmista työpaikoistani nostan esiin pitkäaikaisen työskentelyni Helsingin Seutukaavaliitossa, Ulkoasiainministeriössä kehitysyhteistyöosastolla, Metsäntutkimuslaitoksella ja lyhyen jakson Nurmeksen maatalousoppilaitoksen metsänhoitajana.

Claes Andersson on sanonut, että ”Metsä on suomalaisen sielun maisema”. Metsähistorian Seuralla on mielestäni valtava merkitys ja etuoikeutettu asema tuoda esille mitä metsä merkitsee tänään ja mitä se on historian saatossa merkinnyt meille. Menneen kautta on mahdollista luoda tähän päivään elävä käsitys metsien ekologisesta, sosiaalisesta, taloudellisesta, kulttuurisesta ja henkisestä merkityksestä suomalaisille. Erityisesti esille nousee etenkin metsien rooli ilmastonmuutoksessa ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa.

Metsät ja kulttuurinen kestävyys

Tutkijaseminaari 12.4.2019 Jyväskylässä

Kestävän kehityksen käsite on 1980–1990-luvuilta lähtien ollut erottamaton osa myös metsien käyttöä, metsäpolitiikkaa ja metsäkeskustelua, vaikka metsänhoidossa kestävyydellä puuntuotannon näkökulmasta onkin vielä paljon pitemmät juuret. Metsät ja kestävä kehitys kuuluvat nykypäivänä yhä kiinteämmin yhteen. Kestävässä kehityksessä on perinteisesti nähty neljä samanarvoista ulottuvuutta, taloudellinen, ekologinen, sosiaalinen ja kulttuurinen. Kulttuurista kestävyyttä on viime vuosina esitetty jopa kestävyiden tärkeimmäksi osa-alueeksi. Kulttuurinen näkökulma tuo mukanaan ihmisen ja hänen toimintansa, arvonsa, asenteensa ja tunteensa suhteessa metsiin, niiden käyttöön ja niihin liittyviin tavoitteisiin. Mitä on metsäkulttuurinen kestävyys? Miten sitä tulisi ymmärtää tai määritellä?

Lusto – Suomen Metsämuseo, Metsähistorian Seura ja Jyväskylän yliopiston historian ja etnologian laitos järjestivät tutkijaseminaarin metsistä ja kulttuurisesta kestävydestä Jyväskylässä 12.4.2019. Vuonna 2020 Lusto ja Metsähistorian Seura julkaisevat samaa aihepiiriä käsittelevän aikakauskirjan Vuosilusto 13. Nyt pidetyssä tilaisuudessa kuultiin ennakkoväläyksiä Vuosilustoon tulevista kirjoituksista. Tiivistelmät niistä ovat tässä.

Yleisön toivotti tervetulleeksi ja tilaisuuden avasi yliopistotutkija, dosentti Heikki Roiko-Jokela Jyväskylän yliopistosta. Hän korosti, että kulttuurisessa kestävydessä on kyse laajasta, sekä kansallisesta että globaalista asiasta. Kehittämisohtaja, dosentti Leena Paaskoski Lustosta toi esiin, että kulttuurinen kestävyys on osa Suomen kansallista metsästrategiaa. Käsite on monessa suhteessa uusi, joten tilaisuudessa tarkastellaan sen sisältöä. Kuvat, Antti Koskimäki.

Metsäsuhde kulttuurisesti kestävästä tulevaisuusperintönä

Yliopistonlehtori, dosentti Katriina Siivonen, Turun yliopisto, Tulevaisuuden tutkimuskeskus.

Kulttuurisen kestävyiden tarkastelu otettiin tarkasteluun 1980-luvun lopulta alkaen. Taustana oli ympäristöongelmia, joita tunnistettiin ja alettiin ratkaista ensin. Kulttuuri on vahvemmin prosessi kuin rakenne. Prosessi uudistuu, sitä uudistetaan ja luodaan jatkuvasti. Kulttuuria ei voi erottaa ihmisten elämästä ja ympäristöstä. Kulttuuriperintö välittyy sukupolvelta toiselle ja vahvistaa identiteettiä. Kulttuurilla on kytkentä talouteen ja ekologiseen kestävyteen ja matkailuun, joita se voi myös tukea.

Metsäsuhte avaimena kulttuuriseen näkökulmaan

Viestintäpäällikkö, YTM Tuulikki Halla, Metsähallitus, vastaava metsäkulttuuriasiantuntija, FM Reetta Karhunkorva, Lusto - Suomen Metsä museo ja dosentti, VTT, MMM Jaana Laine, Helsingin yliopisto

Tuulikki Halla

Reetta Karhunkorva

Jaana Laine

Metsäsuhteet ilmentävät metsäkulttuuria eli yksilöiden ja yhteisöjen metsään liittyviä toiminta- ja ajattelutapoja. Ilman elävää metsäsuhdetta metsäkulttuuri ei säily eikä uusiudu. Metsäkulttuurisessa kestävyyydestä keskeistä on avoin suhtautuminen metsäsuhteiden monimuotoisuuteen sekä osallisuus metsiin liittyvässä toiminnassa. Metsäsuhteiden tunnistaminen lisää ymmärrystä metsiin liittyvistä arvoista, asenteista ja metsien eri käyttömahdollisuuksien yhteensovittamisesta.

Metsä antaa mitä metsällä on

FM Pekka Virtanen

Metsää tarkastellaan erittäin monista lähtökohdista sekä metsän käyttö- ja olomuodoista lähtien. Yhtenä esimerkkinä ovat ulottuvuudet työmettä ja virkistysmettä. Kauneus on merkittävä metsän ominaisuus, mutta estetiikka ei ole vain kauneutta, se on osa evoluutiota. Kulttuurillakin on runsaasti ulottuvuuksia. Kapein on käsite, jota kutsutaan korkeakulttuuriksi. Laajimmin tarkasteltuna kulttuurissa on kyse sivistyksestä. Myös metsä määritellään lukuisen tavoin. Voidaan jopa sanoa, että ilman metsää meitä ei olisi. Metsä on tarjonnut ihmisille lämpöä ja suojaa. Polttoaineena käytetty kivihiilikin on metsän tuote.

Niukkuudesta kestävyteen – Metsänkäyttö ja metsäsuhte Hailuodossa 1700- ja 1800-luvuilla

FM, tohtorikoulutettava Outi Korhonen, Oulun yliopisto

Hailuodossa metsien riittävyys oli suuri ongelma 1700- ja 1800-luvuilla. Saarella oli rajallisesti maa-alaa ja pääosin kuiva, hiekkainen maaperä, ja samalla käyttöpaine vähäisiä ja heikkokasvuisia metsiä kohtaan oli kova. Tästä seurasi monenlaisia kiistoja ja käyttörajoituksia. Ongelman syynä pidettiin jo 1700-luvulla metsien yhteiskäyttöä ja ratkaisuksi ehdotettiin isojakoa, johon hailuotolaiset myöntivät lopulta 1820-luvulla. Metsien isojaon jälkeen asukkaat alkoivat huolehtia omista palstoistaan ja metsien tila alkoi kohentua. Näiden kokemusten seurauksena suhde metsiin muodostui Hailuodossa erittäin tarkaksi ja säästäväiseksi, mikä on ollut nähtävissä nykyaikaan asti.

Metsän kulttuurinen merkitys ja hiihtourheilu

Museoamateurssi, tutkija, FM Suvi Kuisma,
Hiihtomuseo

Alustuksessa tuotiin esille metsän ja hiihtourheilun kulttuurisia yhtymäkohtia. Metsissä hiihtäminen on ollut ikäaikaista tarvehiihtoa, mutta hiihtourheilussa siirryttiin tasamaalta murtomaahiihtoon metsiin Suomessa 1910- ja 1920-luvulla. Lahdesta tuli kilpahiihtourheilun keskus 1920-luvulta lähtien Norjan Holmenkollenin malliin. Lahti myös säilytti arvokkaat Salpausselän metsät luonnontilassa. Ne todennäköisesti säilyivät toimien pururata- ja latuverkoston ympäristönä suurelta osin Salpausselän kisojen ja hiihtourheilun ansiosta. Toinen näkökulma esitelmässä oli 1950-luvun hiihtäjät ja metsän merkitys heille. Huipulle pyrkivän hiihtäjän kuten Veikko Hakulisen kannatti työskennellä metsäalalla ja opiskella metsäteknikoksi

metsätöistä saatavan voimaharjoittelun vuoksi ja koska metsäyhtiöt mahdollistivat monin tavoin puoliammatillaisen hiihtouran.

Kainuulaiset retkeilyreitit näköalana metsienkäytön kulttuuriseen kestävyyteen

Kuvataiteilija AMK Kristian Tuomainen

Kainuussa retkeilyreitit muodostavat polkuja läpi erilaisten maankäytöllisten ratkaisuiden. Tutkimuksen tarkoituksena on pohtia metsien kestävä käytön määrittelyä suhteessa eräretkeilyreittien kulttuurisen arvon määrittymiseen. Tarkastelemalla retkeilijän kokemusta reiteistä heritologian ja ympäristöetiikan näkökulmien valossa konkreettiset metsäpolkujen tarjoamat näkyvät laajenevat tekstissä kattamaan metsiä koskevan kulttuurisen määrittelyn kysymykset.

Viestinnän voimaa metsäalalla 1980-luvulla

Puukauppaan ei kohdistunut 1950- ja 1960-luvuilla suuriakaan rakenteellisia muutospaineita. Yhtiön metsänostaja oli talossa tuttu, kuin perhelääkäri, usein ystävä. Ja puuta tuli sitä käyttävän teollisuuden kannalta riittävästi markkinoille. Kahden suurdevalvaation (1957 ja 1967) jälkeisinä aikoina teollisuus toteutti suuria laajennusinvestointeja. Niiden seurauksena teollisuuden kotimainen puunkäyttö saavutti jo rakennetun kapasiteetin osalta silloisten hakkuumahdollisuuksien asettaman rajan. Kotimaan puuraaka-aineen käyttö ylitti valtakunnan metsien inventointien perusteella lasketun hakkuusuunnitteen viimeksi vuonna 1969.

Metsänhoitoyhdistysten rooli muuttui

Metsänhoitoyhdistysten rooli muuttui 1970-luvun kuudessa. Aikaisemmista, lähes yksinomaan metsänomistajien neuvontaan ja samalla merkittäviin metsänhoidon ja metsänparannustöiden tavoitteisiin sitoutuneet organisaatiot muuntuivat metsänomistajien etujärjestöiksi. Ajan kuvaan kuului kaikkialla ja kaikilla tasoilla yhteiskunnan polarisoituminen edunvalvonnan ympärille. Tapa, jolla etupolitiikkaa ympärittiin metsätalouteen ja puukauppaan törmäsi umpiperään metsänomistajien, metsätalouden, metsäteollisuuden ja koko yhteiskunnan tappioksi. Osa metsänhoitoyhdistyksistä ja niiden toimihenkilöistä alkoi osallistua aktiivisesti puukauppaan, puukaupan riskiä kantamattomina pelaajina. Aikaisemmasta muuttunut kysyntä-tarjontasuhte jopa houkutteli tähän. Metsänomistajien etujärjestöjen strateginen valinta oli ohjata puun tarjonta yksinoikeudella metsänhoitoyhdistysten leimaustoiminnan kautta tapahtuvaksi.

Yhteiskuntarakenteen muutos ja puukauppaongelman kohtaaminen

Noina vuosikymmeninä suomalainen yhteiskunta läpikävi suuren rakenteellisen muutoksen. Vaikuttavin ilmentymä oli suomalaisen yhteiskunnan hyvin nopeassa tahdissa tapahtunut urbanisoituminen. Kaupungistumisella oli perustavaa laatua oleva merkitys myös yksityismetsien metsänomistusolojen vastaiselle kehitykselle.

Kansakunnan vaurastuessa metsätulot muuttuivat lyhyessä ajassa kaikkien omistajaryhmien tulonmuodotuksessa marginaalitulojen asemaan. Metsänomistajien asenteet ja arvot muuttuivat. Kotimaiseen puuraakaaine huoltoon tähtäävän metsätalouden harjoittamisen lähtökohdat olivat näin muodoin toiset kuin aikaisempina vuosikymmeninä. Tultaessa 1980-luvulle oli nähtävissä oireita sekä riittävästi käytettävissä olevaa tietoa siitä, että metsäteollisuuden asema oli suhteessa sen tärkeimpään kotimaiseen sidosryhmään – metsänomistajaan – ratkaisevasti muuttunut.

Vuosikymmenten 70/80 taitteessa puukauppa nähtiin laajasti mekanismina, jossa keskeisenä kehittämistävänä oli erilaisten keskitettyjen ohjausjärjestelmien aikaansaaminen. Oletettiin metsänhoitoyhdistysorganisaation yksinoikeudella kykenevän vastaamaan riittävästä puun tarjonnasta. Vaikka keskitetyn sopimuspolitiikan historia puukaupassa oli nuorta (ensimmäinen kaikki puutavaralajit kattava keskitetty hintasopimus saatiin vasta 1979), usko yksinomaan sen ympärille rakennetun puukaupan toimivuuteen oli kärsinyt alusta alkaen pahoja kolauksia. Vuonna 1982 Suomen Kuvalehti (n:o 6/ 6.2.1982) otsikoi tilanteesta näyttävästi kansisivulla: ”Suomen taloutta uhkaa PUUPÄIDEN METSÄPELI”. Ja sisäsivuilla: ”Viisaat neuvot ovat nyt kalliita, sillä Suomen hyvinvointia uhkaa PUUN JA JÄRJEN PULA”.

Uusi alku

Suomen Metsäteollisuuden Keskusliitto lähti omalla ohjelmallaan hakemaan tilanteeseen ratkaisua. Eri-tyinen projektiryhmä suunnitteli ja käynnisti metsäteollisuuden yhteisen uuden puunostostrategian, jota kutsuttiin työnimellä SOPU. Strategia oli kaksitahoinen: toisaalta metsänomistajan tarpeista alkavan markkinointiin tähtäävän ostotoiminnan kehittäminen, toisaalta puun liikkeelle saantia edistävän katto-kampanjan käynnistäminen. Keskeinen tekijä valitussa toimintatavassa oli viestintä, josta alusta lähtien kehitettiin strateginen voimavara.

Metsäteollisuuden omien sanomien perille saanti pelkistetyksi halutussa muodossa johti valitsemaan maksetun kaupallisen mainonnan ja vaikuttajaviestinnän. Kun metsäteollisuudella vanhastaan ei ollut mainittavaa kaupallisen viestinnän perinnettä, ajatellusta ohjelmasta pyydettiin näkemykset ja tarjoukset kaikilta merkittävimmiltä mainostoimistoilta ja lausunnot viestinnän ammattilaisilta. Asiaan paneutui syvällisimmin Harkonmäki Oy. Sen esittämän viestintäohjelman kantava perusajatus pohjautui oivaltavasti ns. Särkisen malliin yrityskuvapohjaisesta markkinoinnista. Yrityskuvalla käsitettiin koko toimialan, metsäteollisuuden yrityskuvaa. Metsäteollisuuden toimialakuvan tulisi kehittyä ja parantua ennen kuin sen sanomille saadaan riittävä kaikupohja. Viestinnän perustaksi muotoutui riidaton, yhteiskuntasopimusta edistävä, painoarvoltaan jyrkevä, yhdistävä sanoma ”Suomi elää metsästä”. Ja niin lähdettiin liikkeelle.

Suomi elää metsästä -kampanjan ensimmäinen vaihe keskittyi toimialakuvan kehittämiseen vuoden 1983 loka-kuusta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun.

SUOMI ELÄÄ METSÄSTÄ

Suomi elää metsästä -tunnuslogo on Hannu Hautalan kuvataidetta.

Päivälehti-ilmoittelussa korostettiin metsäteollisuuden merkitystä viennille ja sitä kautta jokaisen suomalaisen toimeentulolle, metsän sadonkorjuun rinnastamista viljan viljelyyn sekä metsäteollisuuden läheistä yhteyttä muun teollisuuden ja sen kautta yleisen työllisyyden kanssa. Televisiomainonta vahvisti sanomaa tuomalla samoja teemoja keskustelun aineksiksi. Aikakauslehti-ilmoittelussa asetuttiin määrätietoisesti vastustamaan sitä käsitystä, että metsäteollisuus olisi jäänyt ”iltaruskon” teollisuudenalaksi. Todistusvoimaiset dokumentit puhuivat täysin päinvastaista: suomalaiselle paperille painettu sanomalehti brittilukijan kädessä, suomalai-

nen puutalo erilaisissa kulttuuriympäristöissä, teknologian huipputaito ja vihdoin suomalainen metsänhoidon taito kertoivat kansainvälisestä huippuosaamisesta ja kilpailukyvyistä.

Toinen kampanjavaihe toteutettiin toukokuussa 1984. Nyt oli mahdollista pureutua entistä voimakkaammin peruskysymykseen: puun saannin varmistamiseen.

Oli todettu ja monet tutkimukset olivat selvästi osoittaneet, että jatkuvasti kasvavan ”uuden” metsänomistajakunnan tiedot ja käsitykset metsänhoidosta ja erityisesti oman metsän hakkuumahdollisuuksista olivat hämärän peitossa. Metsäorganisaatioiden yhteyskanavat uusiin metsänomistajiin olivat puutteelliset tai jopa katkenneet. Johdonmukaista oli antaa metsänomistajille toimintamalleja ja kehottaa metsätilanomistajia katsomaan metsäänsä uusin silmin sekä ottamaan yhteyttä metsänhoidon neuvojaan tai metsäyhtiön edustajaan. Näillä huolellisesti suunnitelluilla sanomilla ja viesteillä kampanja ”telakoitiin” metsäteollisuuden yhdessä suunnittelemaan ja käynnistämään uuteen puunostostrategiaan, SÖPU-projektiin.

SÖPU-projekti

Metsäteollisuuden puunhankinnassa oli ajaututtu tilanteeseen, jossa toimimalla entisin tavoin metsäteollisuusyritysten toimintavapaus ja itsenäinen vaikutusmahdollisuus niiden omaan raaka-ainehuoltoonsa heikkenisi. Muuttamalla toimintatapaa ja omaksumalla omaan toimintaan soveltuvin osin tekijöitä, joiden impulssit tulevat osto-organisaatioille puunmyyjien tarpeista, metsäteollisuusyrityksillä olisi edelleen mahdollisuus säilyttää itsenäinen asemansa oman puuhuoltonsa hoitamisessa. Siihen saakka tasapainoisten puumarkkinoiden aikaansaamiseksi ei juuri nimeksikään ollut käytetty nykyaikaisia markkinoinnin keinoja.

Metsänomistajalähtöinen toimintatapa

Uusien toiminnallisten ratkaisujen kehittäminen metsänomistajien lähtökohdista edeten voisi johtaa ainakin osittaiseen puukaupan ongelmien ratkaisemiseen. Tämä näkemys perustui siihen tosiasiaan, että puunmyynti ei enää voinut riippua pelkästään eikä edes pääosiltaan hinnasta. Yhteiskunnan vaurastuessa metsä oli muuttunut omistajalleen jatkuvasta tulonlähteestä

varallisuudeksi ja reaalityydytykseksi sekä puu vaihtomaisuudeksi.

Muuttuneessa tilanteessa puukauppapäätökseen todettiin vaikuttaneen hinnan lisäksi suuri joukko muita tekijöitä. Näitä olivat muun muassa metsänomistajien ja erityisesti kaupungistuneiden metsätilanomistajien riittämätön tietämys metsätilojensa hakkuumahdollisuuksista ja metsänhoidollisista hakkuutarpeista, metsänomistajien epäily kyvystään selviytyä puumyyntin aiheuttamista velvoitteista erityisesti jälkihoitoon liittyvistä toimenpiteistä, heidän epäilynsä korjuutoiminnan aiheuttamista vaurioista kasvamaan jäävälle puustolle ja maisemalle, sijoitusvaihtoehtojen puute tai tietämättömyys niistä jne.

Neljä painopistealuetta

Jos ostajapuoli pystyisi metsänomistajalähtöisesti kehittämään ratkaisuja, jotka poistaisivat edellä luetellun tyyppisiä kaupan esteitä, puukauppaa voitaisiin oleellisesti määrin ohjata ja vakiinnuttaa. Näin otaksuttiin. Toiminnan kehittäminen rakentui neljälle painopistealueelle:

Metsävarojen saavutettavuus

Tulevaisuudessa metsänomistajien enemmistö asuu kaukana metsätiloiltaan. Jo tämän tosiasian ennakkoiminen edellytti puunhankinta- ja metsätalouden organisaatioiden työn uutta kohdentamista ja uusia toimenpiteitä metsänomistajien tavoittamiseksi. Maaseudulla tiloilla asuvien osalta kysymyksen nähtiin olleen asenteisiin vaikuttamisesta ja kaupunkilaismetsänomistajien osalta ennen kaikkea asiakkaan tavoittamisesta.

Henkilökohtainen neuvonta

Metsänomistajat oli saatettava metsäammattimiesten yksilöllisen ja henkilökohtaisen neuvonnan piiriin. Tämä merkitsi metsätalouden organisaatioiden työn uudelleen arviointia niin yksityismetsätaloudessa kuin metsäteollisuudessa.

Puukauppapäätös ei ole vain hintapainotteinen tapahtuma

Yritysten ostomiesten oli kyettävä siirtymään perinteisestä ja kapea-alaisesta yksikköhintaa ja korjuunäkökohtia liaksi korostavasta kaupankäynnistä

monimuotoisempiin asiakkaiden tarpeista lähteviin puukaupan palveluksiin.

Puukauppapäätöksen aikaansaamiseksi oli opittava markkinoimaan myyjille heidän metsätilansa hoitosuunnitelmaa, sen hakkuumahdollisuuksien tunnistamista ja kohdentamista, oikean metsänhoidon ja vastuullisen metsänkäytön ideaa, erilaisten sijoitusvaihtoehtojen etuja jne. Toiminnan nähtiin edellyttävän uusia valmiuksia ja kokonaan uutta suhtautumista puunhankintaan osallistuvilta metsäammattimiehiltä.

Toimiala- ja yrityskuva

Uuden puunostostrategian toteuttamisessa Särkisillan mallin mukaisesti vahva toimiala- ja yrityskuva olivat keskeisiä työkaluja. Sen aikaansaamiseksi viestinnästä oli jo edellä kerrotun tavoin kehitetty strateginen voimavara pyrittäessä vaikuttamaan voimakkaasti ja pitkäjänteisesti asenteisiin.

Tiedottaminen, sisäinen markkinointi ja koulutus

Suomi elää metsästä – SÖPU -projektin toteuttaminen ja jalkauttaminen edellytti suunniteltua ja hyvin valmisteltua tiedottamista, sisäistä markkinointia ja ostavan henkilöstön koulutusta. O ennen kampanjan käynnistämistä syksyllä 1983 toteutettiin alueittain Itä-, Länsi- ja Pohjois-Suomessa teollisuuden metsä- ja kenttäjohdon alueseminaarit, jotka toistettiin vuosina 1984 ja 1985. Tärkeimmille sidosryhmille, muun muassa tiedotusvälineille, metsälautakunnille ja pankeille kerrottiin ennen kampanjan alkua, mitä tuleman pitää. Yleiseen jakeluun toimitettiin etukäteen kampanjaa ja SÖPU-projektia koskevia tiedotteita.

Vaikuttava kansalaistiedouden levittämisen väline oli aikakauslehtien välissä toimitettu erillisliite "Mitä jokaisen suomalaisen tulee tietää metsästä". Aikakauslehtien lisäksi se oli jakomateriaalina muun muassa maatalousnäyttelyissä. Erillisliitteen painosmäärä ylti miljoonaan kappaleeseen.

Markkinointi-instituutin kanssa kehitettiin ostavalle henkilöstölle suunnattu markkinointikoulutuksen ohjelma, sen koulutusaineisto ja etäopiskelumateriaali. Vastuu tämän keskitetyn koulutuksen toteutuksesta

Juhani Huittinen kouluttamassa keväällä 1984 yksityismetsätalouden ohjeistoa Puulaakin kenttävälle. Kuva puhuu jo monessa mielessä historiaa. Se jäi allekirjoittaneen viimeiseksi seminaariksi Puulaakissa. Puulaakin toiminta osakkaidensa puunhankkijana ja metsien hoitajana päättyi 31.12.1984. Puuhuoltotoiminta palautettiin lähtöruutuun G.A Serlachiuksen, Oy. W Rosenlew AB:n sekä O/Y Kyro A/B:n metsäosastoille. Tämä oli alkua koko Länsi-Suomen metsäteollisuuden rakenteita vavisuttaneelle muutosprosessille. Kuva Ernst Friman.

oli Markkinoinnin Kehittämiskeskus Oy:llä. Ohjelmaa toteutettiin myös yrityskohtaisena sisäisenä koulutuksena. Projektin kuluessa eri muotoista yhteensopivaa koulutusta toteuttivat monet yhtiöt. Muun muassa Helsingin yliopiston puumarkkinatieteen laitos oli toteuttamassa tämänkaltaista yrityskohtaista koulutusta. Hankkeen loppuraportin mukaan vuoden 1985 loppuun mennessä markkinoinnin koulutuksen arvioitiin tavoittaneen 700 – 800 kentän noin 4 000:sta toimihenkilöstä. Keskitetyssä koulutuksessa osallistujia oli myös ammattikasvatustahallituksesta, Tapiosta, piirimetsälautakunnista, Helsingin yliopistosta ja pankeista.

Projektin tulokset

Kesään 1985 mennessä Suomi elää metsästä-SOPU-kampanja oli ollut käynnissä 20 kuukautta. Tänä aikana metsäteollisuuden toimialakuvan muuttumista seurattiin noin kuuden kuukauden välein Suomen Gallupin tekemillä mielipidemittauksilla. Toimialaku-

van mittareina olivat suuren yleisön käsitykset metsäteollisuudesta seuraavissa suhteissa:

- hyvinvoinnin perusta
- selviää kansainvälisessä kilpailussa
- on uudenaikainen teollisuuden ala
- hyvin johdettu ja tehokas
- tuntee yhteiskunnallisen vastuunsa
- tuntee vastuunsa elinympäristöstä
- luotettava yhteistyökumppani alihankkijoilleen.

Yleiseen tietouteen oli tänä aikana iskostunut hyvin selkeä ja syvä kuva metsäteollisuudesta maamme hyvinvoinnin perustana ja sen tärkeimpänä ylläpitäjänä.

Lähtötilanteessa lokakuussa 1983 metsäteollisuuden toimialakuva oli muiden mitattujen ominaisuuksien osalta heikompi kuin vertailualoina pidettyjen metalli- ja rakennusteollisuuden toimialakuvat. Nyt 1½ vuotta myöhemmin voitiin todeta, että mielikuvat metsäte-

ollisuudesta olivat useimpien ominaisuuksien osalta kehittyneet myönteisemmiksi kuin mitä mainittujen vertailuryhmien osalta oli tapahtunut. Eniten oli kansalaisten käsitys parantunut metsäteollisuudesta alana, joka selviää hyvin kansainvälisessä kilpailussa ja on uuden aikainen teollisuuden ala.

Saavutetuista myönteisistä tuloksista huolimatta toimialakuvassa oli edelleenkin ongelmia. Kielteistä suhtautumista metsäteollisuuteen esiintyi erityisesti hyvin koulutettujen, johtavassa asemassa olleiden toimihenkilöiden keskuudessa. Myönteistä oli havaita, että metsäteollisuuteen luottavaisimmin suhtautuva väestöryhmä oli edelleenkin maanviljelijät.

Metsäteollisuuden toimialakuvan myönteistä kehitystä nähtiin häiritsevän joidenkin mittareiden, edellä (5)-(7), pysyvästi alhaisena pysyneet arvot. Näiden mittareiden osalta metsäteollisuuden kuvan nähtiin olevan huolestuttavan heikko tilanteessa, jossa metsäteollisuus tarvitsi myös yleistä hyväksymistä. Esimerkkeinä toimialakuvaa heikentävistä tekijöistä mainittiin silloin:

- ympäristökysymykset
- piensahojen hakejupakka
- ostokartellisytykset
- työsuhde- ja yrittäjäsuojakeskustelu
- suhdannekäänteen puukauppakeskustelu
- metsäteollisuuden toimialarationalisointi.

Osoituksena kampanjan muista myönteisistä tuloksista tuotiin esille, että 81 prosenttia teollisuuden osto-organisaatioiden henkilöistä, 36 prosenttia metsänhoitoyhdistysten ja yhdeksän prosenttia MTK:n luottamushenkilöistä olivat kokeneet jo vajaa vuosi kampanjan alkamisen jälkeen siitä olleen hyötyä vastaajaryhmän työssä.

Metsänomistajille kohdistetut kehotukset ja toimintamallit olivat saaneet vastakaikua. Kampanjan oli voitu todeta aktivoineen metsänomistajia yhteydenottoihin metsäasiantuntijan kanssa yli 40 000 tapauksessa. Myös lehdistön oma-aloitteisissa kirjoitteluissa toistettiin usein kampanjan keskeisiä tunnuslauseita. Mainontaa ja viestintää koskevassa keskustelussa kampanja nähtiin uutena avauksena yhteiskunnallisen mainonnan suuntaan.

Suomi elää metsästä -kampanja ja SÖPU projekti saivat yhdessä aikaan myös välillisiä tuloksia. Eri sidostahot aktivoituivat projektin tavoitteiden kanssa samansuuntaiseen toimintaan. Näistä esimerkkeinä ovat MTK:n projekti 41 milj.m³, metsänhoitoyhdistysten kehittämistyö sekä pankkien metsätalousohjelmat ja metsämessut.

Piirimetsälautakuntien ja metsäteollisuuden yhteistyön todettiin syventyneen. Useissa piirimetsälautakuntien edustajien puheenvuoroissa todettiin, että silloin vallinneessa ristiriitaisessa keskusteluilmapiirissä metsäteollisuuden kampanja ja SÖPU-projekti tukivat piirimetsälautakuntien työtä.

Kampanjalla ja ostavan henkilöstön toimenkuvan kehittämisellä sekä markkinoinnin taidon ja valmiuksien lisääntymisellä havaittiin olleen rikastuttava vaikutus tämän henkilöstöryhmän työmotivaatioon.

Eri opiskelijaryhmät aktivoituivat. Aiheesta tehtiin runsaasti opinnäytetöitä muun muassa Turun yliopistossa, Helsingin yliopiston eri tiedekunnissa, Helsingin Kauppakorkeakoulussa ja metsäoppilaitoksissa.

Ja mikä tärkeintä: Aloite metsätaloutta koskeneessa keskustelussa oli saatu haltuun ja puu oli lähtenyt liikkeelle.

Kampanjan käynnistyspäätöksen tehnyt Metsäteollisuuden Keskusliiton puheenjohtaja vuorineuvos Casimir Ehrnrooth saattoi jo vuosi kampanjan käynnistymisen jälkeen Keskusliiton syyskokouksessa 1984 lausua puukaupasta: ”Puuhuolto toimii tällä hetkellä niin kuin sen tuleekin. Leimaustoiminta on ollut vilkasta ja puukauppaa on käyty samaan tahtiin. Asiat ovat niin kuin niiden tuleekin olla. Organisaatiot keskittyvät omiin tehtäviinsä ja tulosta syntyy. Toivotaan, että näin jatkuu.”

Projektin panostus ja resurssit

Suomi elää metsästä-SÖPU -projekti oli Metsäteollisuuden Keskusliiton toimitusjohtajaksi tulleen Matti Pekkasen ja strateginen ohjelma metsäteollisuuden kotimaisen puuhuollon ongelmiin.

Projektin käynnissä olon aikana siihen suoraan kerätyn ja maksetun rahapanoksen arvioitiin olleen 15 penniä metsäteollisuuden kotimaasta hankkimaa puukuutiometriä kohti.

Suoranaisen rahallisen panostuksen lisäksi metsäteollisuuden jäsenyritykset panostivat projektiin asettamalla yhteensä noin 60 henkilöä kolmen vuoden aikana eri työryhmiin. Projekti oli ennen muuta teollisuuden kenttäjohdon hanke. Suomi elää metsästä -kampanjan suunnittelun ja toteutuksen teki Harkonmäki Oy, Helsingin yliopiston maatalouden markkinointiekonomian professori, KT Martti Särkisilta oli Keskusliiton hankkeeseen kiinnittämä konsultti. Hänen nimeään kantavaan Särkisillan malliin rakentui koko hankeprosessi.

Hankkeella oli johtoryhmä ja toteuttajana projekti-ryhmä.

Johtoryhmä:

Metsäneuvos Yrjö Hassi, Suomen Metsäteollisuuden Keskusliitto, puheenjohtaja

Toimitusjohtaja Martti Vainio, Teollisuuden Puuyhdistys

Professori Martti Särkisilta, Helsingin yliopisto, konsultti

Markkinointijohtaja Eero Renko, Tehdaspuu Oy, vetäjä vuonna 1984

Metsänhoitaja Juhani Huittinen, Puulaaki Oy, SMKL, vetäjä vuosina 1983 ja 1985

Metsänhoitaja Samuel Kaurinkoski, SMKL, sihteeri

Projektiryhmä:

Metsänhoitaja Juhani Huittinen, Puulaaki Oy, SMKL, vetäjä 1983 ja 1985

Markkinointijohtaja Eero Renko, Tehdaspuu Oy, vetäjä 1984

Aluejohtaja Erkki Alalammi, Puulaaki Oy

Koulutuspäällikkö Seppo Autere, Rauma-Repola Oy

Aluejohtaja Leo Erlund, Enso-Gutzeit Oy

Apulaismetsäpäällikkö Olav Henriksen, Oy Wilh. Schauman Ab

Kehittämispäällikkö Turkka Jämsen, Kajaani Oy

Metsänhoitopäällikkö Timo Kivimaa, Yhtyneet Paperitehtaat Oy

Metsäkonttorin pääll. Reijo Kivivasara, Yhtyneet Paperitehtaat Oy

Tiedotuspäällikkö Pekka Korhonen, SMKL

Metsänhoitaja Matti Kuurne, Veitsiluoto Oy

Taloustiedottaja Markku Käppi, Rauma-Repola Oy

Aluejohtaja Veijo Tidenberg, Enso Gutzeit Oy

Varatoimitusjohtaja Eero Tuurna, Harkonmäki Oy

Yhteysjohtaja Hilikka Lampi, Harkonmäki Oy

Taiteellinen johtaja Kaisu Klemetti, Harkonmäki Oy

Yhteysjohtaja Markku Nurminen, Harkonmäki Oy

Professori Martti Särkisilta, Helsingin yliopisto, konsultti

Metsänhoitaja Samuel Kaurinkoski, SMKL, sihteeri

Luettelo sellaisenaan on jo paljon kertovaa historiaa. Paljon on myös luettavissa rivien välistä. Monet toimijat ovat jo siirtyneet tästä ajasta. Yhtäkään luettelossa mainittua yritystä tai organisaatiota ei enää ole sellaisenaan olemassa, poikkeuksena Helsingin yliopisto. Luettelo kertoo myös jo edellä mainitun asian: Suomi elää metsästä-SOPU -projekti oli leimallisesti metsäteollisuuden kenttäjohdon hanke. Se oli meidän juttumme. Silloin.

Juhani Huittinen

Kaksi metsänhoitajaa – kaksi taitelijaa

Metsäammattilaisten joukossa on taiteiden harrastajia todennäköisesti samassa suhteessa kuin suomalaisten joukossa muutenkin. Osalle on jostakin taiteen lajista kehittynyt ammatti ja pieni osa on kohonnut jopa lajinsa huipulle. Tässä esitellään taidemaalarit ja metsänhoitajat Einar Reuter ja Lennart Segerstråle. Reuter oli myös kirjailija.

Einar Reuter

Einar Reuter (1881–1968) syntyi Torniossa. Ylioppilaaksi hän kirjoitti Oulun klassillisesta lyseosta. Hän meni Evon metsäopistoon vuonna 1902. Tuon vuosisadan alussa elettiin maassamme sortovuosien aikaa kaikkine kuohuntoineen. Muun muassa Reuter erotettiin metsäopistosta puoleksi vuodeksi vuoden 1903 kutsunnasta poisjäämisen johdosta. Muiden mahdollisesti samaan tapaan toimineiden määrä ei ole tiedossa. Kurssilla opiskellut Walter Lindholm selostaa kirjassa *Evon muistoja* vuodelta 1912 seuraavasti: ”Pian nähtiin alussa niin yksimielinen toverikunta jakaantuneena kahteen leiriin.”

Metsäkonduktööri Einar Reuter, kuten silloin ammattinimike kuului, sai Evolta päästötodistuksen 20.10.1904. Samalla vuosien 1902–1904 kurssilla opiskelivat muun muassa Olli Heikinheimo ja Kaarlo Tapiovaara. Yhteensä kurssilla oli 29 miestä. Tämän kurssin jälkeen Evolla oli vielä viisi kurssia. Kahdella näistä oli vain yksi opiskelija. Viimeinen Evon kurssi oli vuosina 1906–1908. Einar Reuter avioitui vuonna 1922. Puoliso oli Köpingissä Ruotsissa vuonna 1900 syntynyt voimistelunopettaja Tyra Arpi.

Reuter teki metsäopintomatkat Keski-Eurooppaan ja Norjaan 1913 sekä Keski-Eurooppaan vuonna 1925. Opintomatoillaan Reuter vieraili myös taidemuseoissa ja -näyttelyissä.

Jo ennen opintoja Evolla Reuter toimi metsäpäällysmiehenä Metsähallituksen Tornion ja Haukiputaan hoitoalueissa. Perä-Pohjolan maanviljelysseuran metsätalousneuvojana Reuter toimi vuosina 1905–1910.

Taivalkosken hoitoalueen aluemetsänhoitajana Reuter aloitti vuonna 1910 ja erosi siitä tehtävästä 1914. Hän palasi Perä-Pohjolan maanviljelyseuraan, jossa hän työskenteli vuoden 1918 loppuun. Seuraava lyhyt tehtävä oli Tornion kaupungin metsänhoitajana vuonna 1920. Tätä seurasi aluemetsänhoitajan tehtävä Etelä-Taivalkosken hoitoalueessa vuoteen 1927. Seuraavana oli vuorossa aluemetsänhoitajan tehtävä Virtain hoitoalueessa, josta Reuter siirtyi vastaavaan tehtävään Kaajanin hoitoalueeseen vuonna 1931. Tästä tehtävästä Reuter siirtyi eläkkeelle vuonna 1949. Lisäksi Reuter oli Kruununmetsäin tutkimuskomission jäsen Taivalkosken hoitoalueessa vuodet 1910–1913. Suomen Metsänhoitoyhdistys Tapion johtokunnan jäsenenä Einar Reuter oli kahteen otteeseen, 1908–1909 ja 1918–1919. Metsänhoitajaliiton kunniajäseneksi Einar Reuter nimitettiin vuonna 1958.

Metsänhoitajan tehtävien ohella Einar Reuter sekä kirjoitti että maalasi. Tuotanto oli laaja. Metsäalan kirjoja olivat muun muassa *Porot ja niiden vaikutus metsännuorennokseen* vuodelta 1907, *Lapinmaan metsät ja kasvillisuus noin 1830* vuodelta 1912 ja *Porolaidunkomission mietintö* vuodelta 1914.

Taiteesta kirjoittaessaan, kaunokirjallisissa teksteissään, runoissaan ja taidemaalarina Reuter käytti salanimeä H. Ahtela. Kirja *Korven kamppailuja* ilmestyi vuonna 1916 ja sitä seurasi Schjerfbeckin näyttelyn yhteydessä julkaistu monografia Helene Schjerfbeck vuonna 1917. Seuraavana tuli *Pyhitysvaaran vanha asujain* ja *Dégénéré* vuonna 1918. Näitä seurasivat *Korasaaren uusi tulokas* seuraavana vuonna ja pitkän tauon jälkeen *Pohjolan rapsodia* vuonna 1941. Taidesseitä kirjana *Taiteilijan kamppailu* ilmestyi vuonna 1945. Laaja Helene Schjerfbeckin elämäkerta *Kamppailu kauneudesta* valmistui vuonna 1951. Reuter tunnetaan Helene Schjerfbeckin pitkäaikaisena ystävänä ja taiteen tunnetuksi tekijänä.

Kirjoitustyön ohella Reuter tuli tunnetuksi taidemaalarina. Opintomatkat suuntautuivat Ranskaan ja Italiaan. Yksityisnäyttelyitä Ahtelalla oli pääasiassa Helsingissä

H. Ahtela: Maisema, 1956. Öljy kankaalle. Tatjana ja Pentti Wähäjärven kokoelma, Riihimäen taidemuseo. Kuva: Tuija Vertainen, Riihimäen taidemuseo.

ja niitä oli vuosina 1919, 1945, 1949, 1956 ja 1960. Ryhmänäyttelyyn hän osallistui Kööpenhaminassa vuonna 1919.

Helene Schjerfbeckiin Reuter tutustui 1915 vieraillessaan ensimmäistä kertaa taiteilijan luona Hyvinkäällä. Reuter oli hyvin perehtynyt moderniin taiteeseen, oli sympaattinen ja hankkinut jo tuolloin itselleen Schjerfbeckin teoksia. Reuter kertoi Schjerfbeckille maalailevansa hieman itsekin ja olevansa itseoppinut. Reuteria ja Schjerfbeckiä yhdisti kiinnostus kuvataiteisiin ja kirjallisuuteen, kumpikin oli matkustanut paljon ja kumpikin seurasi tiiviisti aikansa taidekirjoittelua. Reuterin ja Schjerfbeckin ystävyys jatkui Schjerfbeckin kuolemaan saakka. Reuter auttoi Schjerfbeckiä monissa näyttelyhankkeissa. Reuterin kirjoittamat Schjerfbeckin kanssa käytyyn kirjeenvaihtoon perustuvat kirjat ovat perustana Schjerfbeckin tunnettuudelle tänä päivänä. Riihimäen taidemuseossa on yli kolmekymmentä Helene Schjerfbeckin teosta. H. Ahtelan teoksia kokoelmista löytyy kolme kappaletta.

Lennart Segerstråle

Lennart Segerstråle (1892–1975) syntyi silloisessa Helsingin pitäjässä, Tikkurilassa Vantaalla. Ylioppilaaksi Hän valmistui Porvoon lyseosta vuonna 1910. Lennart Segerstråle oli neljättä Helsingin yliopistossa opiskeltua metsänhoitajakurssia. Kolme ensimmäistä kurssia suorittivat perusharjoittelunsa Evolla. Lennart toverineen oli ensimmäistä Hyytiälässä harjoiteltua kurssia. Vuosi oli 1912. Kurssilla oli yhteensä 34 opiskelijaa. Muita olivat muiden muassa Yrjö Ilvessalo, Ilmari Kalkkinen, Erkki Laitakari ja Sulo Multamäki. Yrjö Ilvessalo muisteli Lennart Segerstrålen olleen pidetty kurssikaveri, joka oli hyvin innostunut metsäalasta ja joka käytti vapaa-aikansa taiteen tekemiseen. Kursitoverit ostivat Segerstrålelta lintu- ja luontoaiheisia maalauksia tehden näin hyviä sijoituksia. Metsänhoitajaopinnot Helsingin yliopistossa mahdollistivat myös osallistumisen Eero Järnefeltin taideopetukseen yliopiston piirustussalissa. Segerstråle suoritti metsätutkinnon 26.3.1915. Saman vuoden syksynä Segerstråle

avioitui Marie-Louise Collianderin kanssa. Segerstråle muuttivat Padasjoelle, jossa he asuivat 1920 saakka. Segerstråle osallistui sisällissodan taisteluihin ja toimi sodan jälkeen Padasjoen suojeluskunnan johtajana.

Metsänhoitajana Segerstråle toimi kruununvirkataloissa Orimattilassa, Lapinjärvellä ja Loviisassa. Tutkimustöitä hän teki Metsäntutkimuslaitoksen Evon-Vesijaon kruununpuistossa 1918–1919. Aiheena oli kaskimaiden uudistuminen. Hän laati kuvitetut esitteet Punkaharjun ja Raivolan tutkimusmetsistä. Raivola, lehtikuusistaan edelleen kuuluisa, on Kivennavalla, Tarton rauhanteossa Suomelle tullut tutkimusmetsä. Nyt puhutaan myös Lintulan lehtikuusikosta.

Taiteilijan uralle Lennart Segerstråle omistautui kokonaan 1920-luvulla. Hänet tunnetaan lintu-, eläin- ja

luontomaalarina, mutta myös monumentaalimaalarina: lukuisten kirkkojen lasi-, katto- ja seinämaalauksien tekijänä. Maalauksia on muissakin merkittävässä rakennuksissa. Lasimaalauksia on seuraavien paikkakuntien kirkoissa: Björkö, Hollola, Vaasa, Kirkkonummi, Pohjois-Pirkkala, Uusikaarlepyy, Ähtävä, Pernaja, Kristuskirkon Helsingissä, Finström ja Nokia. Segerstrålen kattomaalauksia on Reposaaressa kirkossa. Seinämaalaus on Burträskin kirkossa Ruotsissa. Rovaniemen kirkossa on alttarifresko. Seinämaalaus on Varkauden kirkossa ja Själevadin kirkossa Ruotsissa, samoin Ruotsissa Motalan krematoriossa, Norrmärskissa, Motalan pienessä kirkossa ja Vuollerimissa. Seinämaalaus on MRA:n eurooppalaisessa keskuksessa, jonka sijaintipaikka on Caux Sveitsissä, Fredrikshamnin seurakuntatalossa ja Kansallis-Osake-Pankin Rovaniemen konttorissa.

Lennart Segerstråle: Suomen Pankin freskoluonnos (Suomi rakentaa), 1940. Kuvassa osa teoksesta. Öljy kankaalle. Tatjana ja Pentti Wähjärven kokoelma, Riihimäen taidemuseo. Kuva: Tuija Vertainen, Riihimäen taidemuseo.

Lennart Segerstrålen töitä on ollut näyttelyissä Uffizi-galleriassa Firenzessä, British Museumissa sekä Victoria & Albert -museossa Lontoossa, New Yorkin valtionmuseossa, National-museetissa Tukholmassa ja Nasjonalgallerietissa Oslolla. Muita kaupunkeja, joissa on voinut ja voi ihailla Segerstrålen töitä ovat, Moskova, Praha, Riika ja tietenkin Helsinki. Segerstråle on julkaissut myös kirjoja. Niitä ovat muun muassa *Vildmarkssyner (Korpimailta)* vuodelta 1923 ja *Finlandia freskernas år* vuodelta 1944. Se on käännetty nimellä *Finlandia freskojen vuodet*. Kirja kertoo Segerstrålen Suomen Pankkiin tekemien freskojen ”Suomi herää” ja ”Suomi rakentaa” vaiheista. Metsähistorian Seuran kokouksessa Riihimäen taidemuseossa esiteltiin yksi freskon luonnoksista ”Suomi rakentaa” freskoon. Suomen Pankin freskot olivat Segerstrålelle yksi hänen merkityksellisimmistä tilaustöistään. Freskot valmistuivat sodan aikana ja sodan tapahtumat heijastuivat myös freskon valmistumisprosessiin. Lukuisilla freskoihin tehdyillä luonnoksilla oli vankka side sodan todellisiin tapahtumiin; talvisodan lumipukuisista sotilaista siviilien kärsimyksiin.

Riihimäen taidemuseon Wähäjärvi kokoelmaan kuuluu muutamia kymmeniä Lennart Segerstrålen maalauksia hänen tuotantonsa eri kausilta.

Lennart Segerstrålella oli useita luottamustehtäviä taiteilijajärjestöissä. Näistä mainittakoon Suomen graafi-

set taiteilijat ry:n puheenjohtajana hän toimi vuodet 1931–1957. Sitten hänestä tuli järjestön kunniajäsen ja edelleen kunniapuheenjohtaja. Pohjoismaisen Graafisen Unionin presidenttinä hän toimi 1937–1940.

Riihimäen taidemuseo

Riihimäen taidemuseo perustettiin vuonna 1994 ja avattiin yleisölle 26.3.1995. Perustamisen mahdollisti Pentti Wähäjärvi (1912–1999), joka vaimonsa Tatjana Wähäjärven kanssa lahjoitti Riihimäen kaupungille laajan taidekokoelman vuonna 1993. Kokoelmaan kuuluu yli 2 100 teosta. Niihin kuuluu merkittävä määrä huipputeoksia. Erittäin arvokas osa kokoelmaa on 35 Helene Schjerfbeckin teosta.

Tanja Pääskynen

Antti Koskimäki

amanuenssi

Riihimäen taidemuseo

Lähteitä:

Segerstråle, Lennart. Lennart Segerstrålen 100-vuotisjulkaisu. Toimittaja Matias Uusikylä. Helsinki 1992.

Suomen metsänhoitajien kolme matrikkeliä. Ne kattavat ajanjaksot 1851–1931, 1931–1945 ja 1946–1960. Enimmäkseen tiedot ovat näistä keskimmaisesta. Vanhimman taiteellisesta ulkoasusta ovat huolehtineet Lennart Segerstråle ja Paul Walldén.

Kultasormuskätkö pronssiveistoksen sisällä – mukana ilmeinen ammattisormus

Riihimäen taidemuseossa on sormus, jossa on kuvattuna mahdollisesti uittotyökalu, keksi. Sormus on 18 karaatin kultaa ja sen valmistaja on leiman mukaan Johan Viktor Aarne Viipurissa. Kaiverruksessa lukee SSK 1923–1924, ja kaiverrus on tehty 1923. Onko kenelläkään edes aavistusta, mistä sormuksesta voisi olla kysymys?

Sormus Riihimäen taidemuseossa. Keksi vai mikä?
Kuva Eeli Helin, Riihimäen taidemuseo.

Taide- ja antiikkikauppias Pentti Wähäjärvi lahjoitti vaimonsa Tatjana Wähäjärven kanssa valtakunnallisesti merkittävän taidekokoelman Riihimäelle vuosina 1993–1999. Kokoelma sisältää yli 2 000 esinettä maa-lauksista ikoneihin ja aasialaiseen antiikkiesineistöön. Lahjoitettuja esineitä on kartoitettu ja tutkittu Riihi-mäen taidemuseossa yli kahdenkymmenen vuoden ajan ja tutkimustyö jatkuu edelleen. Tutkimusten yh-teydessä on löydetty kiinnostavia kuriositeetteja: yksi

Carl Wilhelms, Torpan tyttö, Riihimäen taidemuseossa.
Kuva Eeli Helin, Riihimäen taidemuseo.

hämmästyttävimmistä löydöistä oli kätkettynä Carl Wilhelmsin vuonna 1946 veistämän Torpan tyttö -nimisen pronssiveistoksen sisään.

Pronssiveistoksen sisältä löytyi kokoelma pyykkina-ruun pujotettuja kultasormuksia. Kaikkiaan sormuk-sia on 147 kappaletta ja niiden yhteenlaskettu paino on noin 800 grammaa. Yksi sormuksista on hopeaa ja loput 146 kappaletta kultaa. Sormuskokoelman nyky-arvo romukultana on muutamia kymmeniä tuhansia euroja. Valtaosa sormuksista on puolipyöreitä sileitä sormuksia. Mukana on kymmenkunta kantasormusta ja muutamia kivisormuksia. Sormukset pronssipään sisään on tallettanut todennäköisimmin keräilijä, tai-de- ja antiikkikauppias Pentti Wähäjärvi.

Sormusten leimat kertovat, että suurin osa niistä on val-mistettu Suomessa ja ne ajoittuvat 1800 -luvun lopusta 1970-luvulle saakka. Sileät sormukset ovat miesten ja naisten kihlasormuksia ja vihkisormuksia. Lisäksi löy-tyy monogrammi- ja ammattisormuksia. Sormukset ovat käytettyjä ja niiden leimat ja kaiverrukset kerto-vat sormusten käyttäjistä. Sormukset kertovat, että aina nuorella parilla ei ole ollut mahdollisuutta ostaa kulta-sormusta kihlaus- tai vihkimispäivinä. Erääseen si-leään puolipyöreään kultasormukseen on kaiverrettu: Onni 31.7.-41, mutta valmistusleima paljastaa, että sor-mus onkin valmistettu Helsingissä vasta vuonna 1956. Toisen sormuksen kaiverrus kertoo, että Naima ja Emil on vihitty 25.8.1892, mutta sormus on hankittu myö-hemmin, koska sen valmistusleima on vuodelta 1897. Saman pariskunnan kihlasormuksen kaiverrus kertoo pariskunnan kihlautuneen 29.8.1887, mutta itse sormus on hankittu samaan aikaan kuin vihkisormuskin.

Sormuskätkö paljastui sattumalta konservattorin kun-totarkastuksen yhteydessä vuonna 2004. Sormukset on luetteloitu ja tutkittu 2018 ja ne ovat esillä parhaillaan Riihimäen taidemuseossa.

Tanja Pääskynen
amanuenssi, Riihimäen taidemuseo

Noran metsäopistossa metsänhoitajiksi opiskelleet suomalaiset

Noin 80 suomalaista hakeutui 1800-luvun puolessa välissä maatalous- ja metsäopintoihin ulkomaille, koska alan yliopisto-opintoja ei vielä silloin voinut suorittaa Suomessa. Maatalous ja metsätalous olivat kuitenkin elinkeinoaloja, jotka uudistuivat ja kehittyivät ripeästi. Maatalouden murros tapahtui heti 1860-luvun suurten nälkävuosien jälkeen, kun nykyaikaisia viljelymenetelmiä otettiin käyttöön ja samalla panostettiin karjanhoitoon sekä maidon ja voin tuotantoon. Vastaavanlainen murros tapahtui myös metsätaloudessa. Tukkipuulle tuli kysyntää, kun höyrysahat sahat sallittiin vuonna 1857. Koskivoimalla pyörivien puuhiomoiden perustaminen 1860- ja 1870-luvuilla käynnisti Suomen laajamittaisen teollistumisen.

Parikymmentä suomalaista hakeutui 1850-luvulla metsänhoitajaopintoihin Noran metsäopistoon Ruotsiin. He kaikki palasivat sieltä kotimaahan kahden-kolmen vuoden opintojen jälkeen. Suurin osa suoritti säädetyn metsänhoitajatutkinnon maanmittauksen ja metsänhoidon ylihallituksessa ja sai metsäkonduktöörin arvon. Monet heistä aloittivat työuransa vuonna 1859 perustetun väliaikaisen metsänhoitohallituksen palveluksessa, aluksi hoitoalueiden vt. metsänhoitajina ja vuoden 1863 jälkeen kruunun vakinaisina virkamiehinä. He olivat Suomen metsätalouden tienraivaajia. Virkavuosien karttuessa monet heistä ylenivät ylimetsänhoitajiksi ja etevimmät aina metsähallituksen ylimpään johtoon saakka. Eräät antautuivat liike-elämän

Bergslagenin alue Ruotsissa on ollut vuosisadat maan talouden ydinalue. Ruukkiihteisön metsäopisto sijaitsi Noran kaupungissa Örebron pohjoispuolella.
Kuva: Wikipedia.

palvelukseen ja tekivät työuransa vastuullisissa liikkeenjohdon tehtävissä. Jotkut heistä olivat myös yhteiskunnallisesti aktiivisia kansalaisia. He olivat mukana seurakuntien sekä kuntien ja kaupunkien hallinnossa. Joukossa oli myös valtiopäivämiehiä ja kansanedustajia sekä korkeilla arvonimillä palkittuja merkkihenkilöitä.

Ruotsiin lähteneiden kotitausta

Ruotsiin Noran metsäopistoon metsänhoitajaopintoihin lähteneet nuoret miehet olivat poikkeuksetta kotoisin ruotsinkielisistä säätyläisperheistä. Heidän isänsä olivat tyypillisesti pappeja, tuomareita, valtion virkamiehiä, talonmestajia tai kauppiaita. Sukusiteet aatelistä olivat yleisiä. Ennen ylioppilastutkinnon suorittamista monet olivat käyneet kaupunkien lukioita, mutta osa oli suorittanut yleissivistävät opintonsa täysin yksityisesti. Kaikki yliopisto-opintoihin pyrkineet, myös ulkomaille lähteneet, suorittivat ylioppilastutkinnon nykyisessä Helsingin yliopistossa. Vuotta 1853 pidetään nykymuotoisten ylioppilaskirjoitusten syntymävuotena. Suomalainen ylioppilastutkinto on saanut alkunsa Turun akatemian ja sittemmin Keisarikunnan Aleksanterin Yliopiston pääsykoulusteluista, joiden tarkoituksena oli selvittää, hallitseeko oppilas yliopisto-opintoihin vaadittavat perustiedot. Kuulustelut olivat aluksi ainoastaan suullisia, mutta vuonna 1853 niihin sisällytettiin myös kaksi kirjallista koetta: äidinkielen kirjoitus sekä käännös äidinkielestä vieraalle kielelle (yleensä latinaksi).

Tätä artikkelia varten tiedot Ruotsiin Noran metsäopistoon metsänhoitajaopintoihin lähteneistä suomalaisista on poimittu Helsingin yliopiston vuosien 1640–1852 ja 1853–1899 sähköisistä ylioppilasmatrikkeleista (<https://ylioppilasmatrikkeli.helsinki.fi>). Elämäkertatietoja on täydennetty Suomen Metsänhoitajat – Finlands Forstmästare 1951–1931 -matrikkelin tietojen avulla. Yhdeksäntoista metsänhoitajan lyhyet matrikkelitiedot, mukaan lukien tiedot heidän syntyperästään, opinnoistaan, työurastaan ja yhteiskunnallista asioistaan, on koottu tämän artikkelin loppuun. **Peter Werner Zilliacus** (s. 1835, k. 1879) oli yksi Noran metsäopistossa metsänhoitajaksi opiskelleista nuorista miehistä. Hänen ja hänen kotiväkinsä välinen kirjeenvaihto opiskeluajalta ja työuran alkuvuosilta on säilynyt ja osa siitä on julkaistu ruotsiksi Zilliacuksen sukuseuran kotisivuilla (<https://zilliacus.fi>). Tähän artikkeliin on lainattu osia kirjeenvaihdon sisällöstä.

Peter Zilliacus kertoo omista kokemuksistaan

Peter Zilliacus oli syntynyt Käkisalmissa 17.8.1835. Hänen vanhempansa olivat henkikirjoittaja **Petter Wilhelm Zilliacus** (s. 1795, k. 1839) ja **Elisabet Ulrika Wolter** (s. 1799, k. 1878). Peterin koulu- ja opiskeluvuosien aikaan perhe asui Vuoksen varrella Neitsytniemen kartanossa Ruokolahdella, nykyisellä Imatralla. Peter kävi Porvoon lukion ja suoritti ylioppilastutkinnon Helsingissä 24.9.1855. Hän hakeutui maanmittausoppilaaksi 4.8.1856. Ammatinvalinta lieene ollut helppo, sillä Zilliacuksen suvussa oli myös maanmittareita.

Noran kaupunki sijaitsee Bergslagenin alueella Örebron läänissä Keski-Ruotsissa. Maatalouden kehitys alkoi seudun hyvillä maapohjilla jo tuhat vuotta sitten, ja suomalaiset siirtolaiset toivat sinne metsämaiden kaskeamisen taidon muutama vuosisata myöhemmin. Bergslagen on ollut keskiajalta alkaen tunnettu rautakaivoksistaan ja metalliteollisuudestaan. Alueen rautamalmi, metsävarat ja vesivoima ovat luoneet hyvät edellytykset koko Ruotsin vuosisataiselle talouskehitykselle. Maan metsätalous valjastettiin jo 1600-luvulla palvelemaan vientiteollisuutta. Vuorikollegio antoi vuonna 1637 ensimmäiset metsätalouden sääntelyä koskevat ohjeet. Kuningatar Kristiinan vuonna 1647 antamat metsänhoitosäädökset täydensivät niitä. Kaikesta huolimatta 1700-luvun lopulle tultaessa pelko puupulasta oli suuri. Syntyi tarve laatia metsätaloussuunnitelmia, ja oppia käytiin hakemassa Saksasta.

Ruotsin korkeimman metsäopetuksen syntyvuodet

Kasvitieteilijä ja kuninkaallisen Djurgårdenin kaupunkipuiston intendentti **Israel Adolf Ström** (s. 1778, k. 1856) teki vuonna 1828 aloitteen metsäopiston (*Skogsinstitutet*) perustamisesta. Se sijoitettiin Djurgårdenin saarelle Tukholmaan, ja siitä kehittyi myöhemmin Ruotsin metsäkorkeakoulu (*Skogshögskolan*). Strömiä (aateloituna af Ström) kutsutaan aiheellisesti Ruotsin metsätalouden isäksi. Vuosikymmen myöhemmin, vuonna 1839, Bergslagenin ruukkityhteisö (*Brükssocietet*) kutsui saksalaisen metsänhoitajan **Carl Ludwig Johann Obbariuksen** (s. 1780, k. 1860) perustamaan yksityistä metsäopistoa ja avustamaan ruukinomistajia metsien hoidossa.

Ruotsalainen metsäntutkija ja opettaja, Noran metsäopiston perustaja Carl Ludwig Johann Obbarius (1780–1860). Sem Jakob Salmsonin litografia 1850-luvulta.

Kuva: Museoviraston kuvakokoelmat.

Uuden metsäopiston toiminta alkoi Bysalan kartanos-
sa, mutta siellä sitä vaivasi opiskelijapula. Vuonna 1842
metsäopistoon kirjoittautui vain viisi opiskelijaa. Seuraavana vuonna metsäopisto siirrettiin Ramnäsin ruu-
kin yhteyteen Västsuraan ja viimein vuonna 1855 No-
ran kaupunkiin. Obbariuksen tekemän yhteenvedon
mukaan metsäopisto koulutti 18 vuoden aikana, vuo-
teen 1857 mennessä 23 metsänhoitajaa (*skogsförvaltare*) ja 47 metsänvartijaa (*skogsvaktare*). Suomalaisten
ryntäys metsäopistoon alkoi, kun opetus siirrettiin No-
raan. Ainoastaan **Karl Emil Rancken** ennätti opiskel-
la Västsurassa ja toimia sen jälkeen hetken aikaa vielä
ruukkiyhteisön metsäopiston opettajanakin Norassa.

Peter Zilliacus matkusti Ruotsiin opiskelemaan met-
sänhoitajaksi toukokuussa 1857 saatuaan sitä ennen
maanmittauksen teoreettiset opinnot päätökseen. Kirjeissään kotiväelle Peter kertoo opinnoistaan No-
rassa. Metsäopiston sääntöjen mukaan opiskelijoiden
tuli keskeytyksettä, ahkerasti ja tarkkaavaisesti seura-
ta opetusta. Samoin heidän tuli ottaa osaa käytännön
harjoituksiin ja olla käytettävissä muihinkin töihin.

Loma piti anoa opiston johtajalta. Opiskelijoiden tuli
hankkia itse työvälineet, kirjat ja muuta opiskeluma-
teriaalit. Todellisen avun tarpeessa olevien opiskelijoi-
den oli mahdollista saada rahallista tukea, mutta sen
vastikkeeksi heidän piti olla kolme vuotta läsnä metsä-
opistossa ja mennä sen jälkeen ruukkiyhteisön jäsenen
palvelukseen vähintään viideksi vuodeksi. Peter toivoi
saavansa stipendin, ja veli **Wilhelm Zilliacus** yritti jär-
jestää sen. Kirjeessään elokuussa 1857 Wilhelm kuiten-
kin kertoo epäonnistuneensa ponnistuksissaan, vaikka
oli kyennyt aiemmin järjestämään 300 ruplan stipen-
din myös Norassa opiskelleelle **Bror Adolf Brynolf**
Langelles.

Metsänhoitaja Peter Zilliacus (1835–1879) suoritti metsä-
opinnot 1850-luvulla Noran metsäopistossa Ruotsissa.
Hän toimi myöhemmin Uomaan hoitoalueen metsän-
hoitajana Impilahdella ja metsähallituksen itäisen
tarkastuspiirin metsätalouden tarkastajana.

Kuva: Släktföreningen Zilliacus.

Opiskelijaelämää Norassa

Peterin äitiä Elisabethia huolestutti se, että Peterin
elämä Ruotsissa tuli niin kalliiksi. Kustannukset oli-
vat 20 ruplaa kuukaudessa. Se oli tosi paljon, kun piti
opiskella lainalla, joka piti myöhemmin maksaa pois.
Matkalla Ruotsiin Peter oli lainannut merkittävän
summan rahaa tuntemattomalle Nordlund-nimiselle
miehelle. Nyt näytti epävarmalta, saisiko hän koskaan
rahojaan takaisin. Äiti Elisabeth leikkasi Peterille li-
sää pellavapaitoja, ei mitään hienoja asusteita, mutta
ne saivat kelvata työ- ja yöpaitoina. Äiti mietti, kuinka

hän saisi ne lähetetyksi pojalleen. Peter ei ollut yksin Ruotsissa. **Viktor Sandberg** mainitaan Peterin kirjeissä opiskelutoverina Noran metsäopistossa. Luokkatoveri **Caifas (Magnus) Sederholm** opiskeli maanviljelystä Wäderbrunnissa Nyköpingin lähistöllä ja **Anton Palm**, luokkatoveri Porvoon lukioista, opiskeli juuston ja voin tekoa Tomtassa.

Julkisissa asiakirjoissa Noran metsäopiston toiminnasta on niukasti tietoa tarjolla. Örebron läänin tarkastuskertomuksessa vuosilta 1856–1860 todetaan, että ruukkiyhteisön ylläpitämä metsäopisto toimi Norassa syksystä 1855 marraskuun alkuun 1860, jolloin se rautakonttorin (*Jernkontoret*) päätöksellä lakkautettiin. Tämä sattuu samaan ajankohtaan johtaja Obbariuksen kuoleman kanssa. Työtä vaille jäi kolme opettajaa. Metsäopistossa oli Noran aikaan ollut 13 metsäylioppilasta (*elev*) ja 39 metsänvartijaoppilasta (*skogvaktarelärling*). Samassa tarkastuskertomuksessa mainitaan, että Noran metsäopiston opettajat ja oppilaat olivat kartoittaneet 23,000 tynnyrinalaa (11,500 hehtaaria) metsämaita. Peter Zilliacuksen kirjeenvaihdosta käy ilmi, että ruukkiyhdistyksen metsäopisto oli jo lopetettu vuonna 1860, jolloin Peterin ystävä **Janne Söderholm** päätti pyrkiä sinne. Noran sijasta hän suuntasi metsäopintoihin Tharandiin Preussiin.

Metsänhoitajaksi ja metsäkonduktööriksi

Peter sai metsäopintonsa valmiiksi Norassa keväällä 1859. Hän palasi Suomeen, suoritti maanmittauksen ja metsänhoidon ylihallituksessa metsänhoitajatutkinnon ja sai metsäkonduktöörin arvon 22.6.1859. Hänet määrättiin Uomaan hoitoalueen vt. metsänhoitajaksi Impilahdelle Laatokan-Karjalaan. Peter kuvaa kirjeissään yksityiskohtaisesti Suomen metsätalouden tilaa 1850- ja 1860-luvuilla. Vuoden 1851 metsälait olivat hyvin ankarat sahateollisuutta kohtaan. Höyrysahoja ei ollut ei lupa rakentaa. Sahatavara piti tuottaa vesisahoilla. Saha sai usein voimansa koskesta, jossa oli myös mylly.

Senaattori **Lars Gabriel von Haartman** pelkäsi metsien loppumista, ja sen vuoksi metsätaloutta ja sahateollisuutta säänneltiin. Valtio omisti 14 miljoonaa hehtaaria metsää. Se oli kansan mielestä yhteistä omaisuutta, jota kuka tahansa saattoi hyödyntää. Kaskeaminen

oli yleistä. Maanmittauksen ylihallituksen yhteyteen perustettiin vuonna 1851 tilapäinen metsähallinto kruununmetsiä valvomaan. Metsänhoidon ylihallitus vakinaistettiin vuonna 1863. Sahateollisuuden tilanne parani, kun sahaaminen vapautettiin kaikista rajoituksista. Lupa höyrysahojen perustamiseen annettiin vuonna 1857, ja vuonna 1861 poistettiin tukkikiintiöt ja muut rajoitukset. Metsäteollisuus koki 1860- ja 1870-luvuilla noususuhdanteen, mutta lama alkoi jo vuonna 1874.

Peter kuvaa myös metsähallinnon organisaatiota ja siinä vuosien kuluessa tapahtuneita muutoksia. Metsähallinnon alkuvuosikymmenellä metsäpiirien rajat olivat yhtenevät läänien rajojen kanssa. Jako uudistettiin 1850-luvun lopulla. Maa jaettiin nyt yhteentoista ylimetsänhoitajan johtamaan tarkastuspiiriin, joissa oli yhteensä 52 metsänhoitajan johtamaa hoitoaluetta. Hoitoalue jakautui taas vartiopiireihin, joita oli kaikkiaan 550. Metsänhoitajalta edellytettiin sekä maanmittarin että metsänhoitajan pätevyyttä.

Metsäkonduktöörinä Uomaan hoitoalueessa

Peter aloitti työnsä vuonna 1859 virkaa tekevänä metsäkonduktöörinä Uomaan hoitoalueessa Impilahden-Suistamon tarkastuspiirillä. Vuosipalkka oli 400 ruplaa. Sen lisäksi hän sai 100 ruplaa ruokarahaa ja 200 ruplaa matkarahaa ja muita kustannusten korvauksia. Vuotuisiksi asumiskustannuksiksi arvioitiin 50 hopearuplaa, jollei tarjolla ollut työnantajan tarjoamaa asuntoa. Metsäkonduktöörillä oli vapaa kalastus- ja metsästysoikeus kruunun mailla. Impilahden-Suistamon tarkastuspiiri oli jaettu Uomaan ja Loimolan hoitoalueiksi. Uomaan hoitoalueen pinta-ala oli vesialueineen liki 70.000 tynnyrinalaa (35 000 hehtaaria). Hoitoalue rajoittui yhdeltä puolelta Salmin pitäjään ja toiselta puolelta Suistamon pitäjään.

Ylimetsänhoitaja **Torsten Gustaf Collan** asui Sortavallassa, ja metsänhoitaja **Nikolai Fredrik Modeen** toimi Loimolan hoitoalueen metsänhoitajana. Uomaan hoitoalueen metsänhoitaja Peter Zilliacus vakinaistettiin vuonna 1864. Peter kertoi kirjeissään myös hoitoalueen töistä. Hakkuumiehet työskentelivät läpi talven, sillä rungot piti kuljettaa vesireitin varteen ennen kesää.

Tukit uivat joissa ja koskissa vapaasti virran vietävinä. Järvillä rungot niputettiin yhteen lautoiksi. Tukkilaiset hoitivat varsinaisen uittotyön. Puuhuutokauppoja järjestettiin Kitelän kestikievarissa Impilahdella. Metsänhoitajan tehtäviin kuului myös vuosiraportin teko hoitoalueen tapahtumista ylimetsänhoitajalle.

Virka-asunnon rakentaminen

Vuonna 1861 senaatti määräsi virka-asunnon rakentamisesta Uomaan hoitoalueeseen. Talo tehtiin Kranckin ja Zilliacuksen tekemien piirustusten mukaan. Uomaan kylä oli 40 kilometriä itään Impilahden kirkonkylästä. Talo nousi Hovin talon maille Rajalammen ja Sääksjärven väliselle palstatilalle, joka oli hankittu juuri tätä tarkoitusta varten. Tilan pinta-ala oli 21,05 hehtaaria, josta viljelysmaata oli 3,8 hehtaaria ja niit-tyä 17,25 hehtaaria. Rakennusmateriaalina käytettiin hirsiä, ja taloon tehtiin paanukatto. Talon pinta-ala oli noin 200 neliömetriä, ja siinä oli viisi suurta huonetta, keittiö ja vintti. Sen lisäksi tehtiin väentupa, talli- ja navettarakennus, sauna ja pesutupa sekä käymälä. Peter muutti uuteen asuntoonsa 26.5.1865.

Äiti Elisabeth kantoi huolta Peterin taloudesta ja antoi hänelle neuvoja: ”On toivottavaa, että taloudenhoitajasi olisi hyvin luotettava henkilö. Minä annan Sinulle neuvon, että et anna hänen käsiisi sokeria, kahvia ja muita hienoja tavaroita muuta kuin pieniä määriä, jotta voit valvoa paremmin, mitä hän niillä tekee. Aitan ja varaston avaimet Sinun tulee pitää itselläsi, sillä niin kuin sanotaan, tilaisuus tekee varkaan.” Äiti Elisabeth olisi tullut käymään Uomaan erämaassa, jos matka ei olisi ollut niin pitkä. Peter avioitui Pietarissa vuonna 1873 **Augusta Amalia Hohenschild**’in kanssa, ja vuonna 1878 hänet nimitettiin metsähallituksen itäisen piirin metsätalouden tarkastajaksi. Metsänhoitaja Peter Zilliacus kuoli Viipurissa 15.9.1879.

Noran metsäopistossa opiskelleiden matrikkelitiedot

Noran metsäopistossa opiskelleiden 19 suomalaisten metsänhoitajan lyhyet matrikkelitiedot on esitetty alla. Nimet ovat ylioppilaaksi tulon mukaisessa aikajärjestyksessä: ylioppilastutkinnon päivämäärä, täydellinen nimi ja yliopiston matrikkelin järjestysnumero. Syn-

tymäpaikka ja -aika. Vanhempien nimet, syntymä- ja kuolinvuodet. Tiedot lukion oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamisesta. Yliopisto- ja muut ammat- tiopinnot, kuuluminen osakuntaan. Metsänhoitajatut- kinnon suorittamispäivämäärä, metsäkonduktöörin arvo. Työura aikajärjestyksessä, virkaero. Muu toiminta, arvonimet. Kuolinpaikka ja -aika. Avioliiton solmimis- paikka ja -aika, puolison nimi, syntymä- ja kuolinvuosi.

13.10.1846 **Karl Emil RANCKEN** 16413. Syntynyt Mie- toisissa 26.2.1828. Vanhemmat Mietoisten kappalainen *Engelbrekt Rancken* (* 1791, yo 1805, † 1862) ja hänen 1. puolisonsa *Anna Maria Hirn* (* 1793, † 1828). Yk- sityistodistus lukio-opinnoista. Ylioppilas Helsingissä 13.10.1846 (arvosana approbatur cum laude äänimääräl- lä 14). Hämäläisen osakunnan jäsen 14.10.1846. Maan- mittausoppilas 3.5.1849. Merkitty oikeustieteellisen tiedekunnan nimikirjaan 24.11.1849. Maanmittausaus- kultantti 17.5.1851. Västsuran (Noran) metsäopiston oppilas 21.6.1852–25.4.1854. Metsänhoitajatutkinto ja metsäkonduktööri 24.11.1859. — Ruukkiseuran met- säopiston 3. opettaja Västsurassa (sittemmin Norassa) 1855. Kemin tarkastuspiirin vt. ylimetsänhoitaja 1859, vakinainen 1863. Turun-Hämeen läänin tarkastuspiirin ylimetsänhoitaja 1866. Kuollut Ikaalisten kauppalassa 16.9.1892. – Puoliso Kemissä 1869 *Ida Rosa Katarina Wallenius* (* 1846, † 1924).

15.6.1848 **Bror Adolf Brynolf LANGE** 16610. Synty- nyt Helsingissä 16.8.1829. Vanhemmat Suomen Pan- kin 2. kamreeri *Karl Adolf Lange* († 1873) ja *Agata Sofia Tammela*. Helsingin triviaalikoulun oppilas 4.10.1840 – 22.8.1845. Helsingin yksityislyseon oppilas 1845–1848. Ylioppilas Helsingissä 15.6.1848 (arvosana approbatur cum laude äänimäärällä 16). Uusmaalai- sen osakunnan jäsen 24.10.1848. Merkitty teologisen tiedekunnan nimikirjaan 16.2.1849. Maanmittausop- pilas 26.5.1853. Merkitty oikeustieteellisen tiedekun- nan nimikirjaan 15.9.1853. Maanmittausauskultantti 7.5.1856. Noran metsäopiston oppilas – 29.8.1858. Metsänhoitajatutkinto ja metsäkonduktööri 22.6.1859. — Ähtärin hoitoalueen vt. metsänhoitaja 1860. (Tä- män kirjoittajan isoisän isoisän metsänvartija Matti Aaponpoika Saarisen ensimmäinen esimies!) Metsän- hoitaja metsänhoitohallituksessa 1864. Kuollut Helsin- gissä 4.2.1885. – Puoliso Helsingissä 1872 *Alexandra Olivia Sundström* (*1852, † 1912).

3.2.1852 **August Vilhelm Erik MODEEN** 17013. Syntynyt Inkerinmaan Tyrössä 5.1.1833. Vanhemmat Tyrön kirkkoherra *Filip Modeen* (*1786, yo 1803, † 1859) ja *Natalia Katarina Borenius* (*1796, † 1881). Viipurin lukion oppilas 1845–1851. Ylioppilas Helsingissä 3.2.1852 (arvosana approbatur cum laude äänimäärällä 18). Viipurilaisen osakunnan jäsen 5.2.1852. Noran metsäopiston oppilas. Metsänhoitajatutkinto ja metsäkonduktööri 22.6.1859. Filosofian kandidaatti 28.5.1863. — Pyhäjoen hoitoalueen vt. metsänhoitaja 1859, ero metsävirkakunnasta silmävamman takia 1860. Haminan kadettikoulun vt. saksan kielen opettaja vuonna 1861. Viipurin isomman tyttökoulun opettaja 1864. Rauman ruotsinkielisen alkeisoppilaitoksen kollega 1876, virkaero 1885. Perustamansa Rauman ruotsinkielisen tyttökoulun johtaja 1878. Rauman kaupunginvaltuutettu. Turun ruotsinkielisen reaalikoulun vt. uskonnonopettaja 1887–1891. Kuollut Porvoossa 28.8.1918. Naimaton.

9.5.1853 **Pehr August FORSELL** 17148. Syntynyt Elimäellä 15.7.1830. Vanhemmat toimitussihteeri, tilanomistaja *Berndt Ludvig af Forselles* (*1792, yo 1810, † 1862) ja (a.u.) taloudenhoitaja *Hedda Joonaantytär Edlund* (*1788). Yksityistodistus lukio-opinnoista. Ylioppilas Helsingissä 9.5.1853. Maanmittausoppilas 4.8.1853. Maanmittausauskultantti 13.12.1856. Varamaanmittari 29.9.1859. Metsäopinnot Noran metsäopistossa. Metsänhoitajatutkinto ja metsäkonduktööri 8.6.1861. — Alajärven hoitoalueen vt. metsänhoitaja 1861, vakinainen 1867. Kuollut Alajärvellä 11.11.1876. – Puoliso Pernajassa 1863 *Hilda Aurora Sofia Rosberg* (* 1841, † 1902).

14.12.1854 **Johan Gustaf (Gösta) OTTELIN** 17295. Syntynyt Viipurissa 28.10.1833. Vanhemmat teologian tohtori, piispa *Karl Gustaf Ottelin* (*1792, yo 1810, † 1864) ja *Johanna Fredrika Wallenstjerna* (*1796, † 1862). Yksityistodistus lukio-opinnoista. Ylioppilas Helsingissä 14.12.1854. Metsäopinnot Noran metsäopistossa. Metsänhoitajatutkinto ja metsäkonduktööri 29.6.1859. — Palojärven hoitoalueen vt. metsänhoitaja 1859. Kuollut (surmasi itsensä) Nurmeksessa 4.10.1862. Naimaton.

1.3.1855 **Viktor SANDBERG** 17364. Syntynyt Hämeenlinnassa 17.2.1833. Vanhemmat varatuomari,

makasiininhoitaja, apulaislääkintösihteeri *Armid Fabian Sandberg* (*1803, yo 1822, † 1863) ja (a.u.) *Ulrika Andersintytär*. Ylioppilas Porvoon lukiosta 1.3.1855. Sotatieteiden tutkinto 31.5.1856. Alempi kameraalitutkinto 28.10.1856. Metsäopinnot Noran metsäopistossa. Metsänhoitajatutkinto ja metsäkonduktööri 22.6.1859. — Haukiputaan hoitoalueen vt. metsänhoitaja 1859, vakinainen 1863. Iijoen tarkastuspiirin vt. ylimetsänhoitaja oman toimen ohella. Ylikiimingin kunnanhallituksen ja kansakoulun johtokunnan puheenjohtaja. Kuollut Ylikiimingissä 4.1.1899. – Puoliso 1867 *Matilda Kandelin*.

24.9.1855 **Peter Werner ZILLIACUS** 17394. Syntynyt Käkisalmissa 17.8.1835. Vanhemmat henkikirjoittaja *Petter Wilhelm Zilliacus* (*1795, yo 1814, † 1839) ja *Elisabet Ulrika Wolter* (*1799, † 1878). Ylioppilas Porvoon lukiosta 24.9.1855. Maanmittausoppilas 4.8.1856. Metsäopinnot Noran metsäopistossa. Metsänhoitajatutkinto ja metsäkonduktööri 22.6.1859. — Uomaan hoitoalueen vt. metsänhoitaja 1859, vakinainen 1864. Itäisen piirin metsätalouden tarkastaja 1878. Kuollut Viipurissa 15.9.1879. – Puoliso Pietarissa 1873 *Augusta Amalia Hohenschildt* (*1843, † 1895).

27.9.1855 **Casimir Evald Wilhelm BRANDER** 17409. Syntynyt Ristiinassa 5.10.1835. Vanhemmat kihlakunnan tuomari, laamanni *Gustaf Wilhelm Brander* (*1793, yo 1809, † 1840) ja *Katarina Charlotta Orbinskij* († 1843). Ylioppilas Vaasan lukiosta 27.9.1855. Oikeustieteen opintoja Helsingissä. Metsäopinnot Noran metsäopistossa. Metsänhoitajatutkinto ja metsäkonduktööri 23.6.1859. — Iijoen hoitoalueen vt. metsänhoitaja 1859, vakinainen 1863. Länsi-Aureen hoitoalueen metsänhoitaja 1873. Turun ja Hämeen läänien tarkastuspiirin vt. ylimetsänhoitaja 1892, vakinainen 1892. Kuollut Parkanossa 9.3.1898. – Puoliso Raahessa 1867 *Eva Gustava Erika Ehrström* (*1843, † 1925).

6.10.1855 **Johan Ferdinand GEBHARD** 17424. Syntynyt Hämeen läänin Koskella 15.12.1834. Vanhemmat musiikkitirehtööri *Johan Kristian Gebhard* ja *Margareta Sofia Ljungman*. Ylioppilas Porvoon lukiossa 6.10.1855. Metsäopinnot Noran metsäopistossa. Metsähoitajatutkinto ja metsäkonduktööri 22.6.1859. — Kemijärven hoitoalueen vt. metsänhoitaja 1859, vakinainen 1863. Paltamon hoitoalueen metsänhoita-

ja 1870. Kajaanin kaupunginvaltuuston puheenjohtaja. Multian hoitoalueen metsänhoitaja 1889, virkaero 1896. Kuollut Helsingissä 23.10.1920. – Puoliso Kemi-järvellä 1861 *Laura Matilda Wegelius* (* 1837, † 1920).

6.10.1855 **Anders Gustaf Adolf FLOOR** 17430. Syntynyt Kuhmoisissa 13.10.1834. Vanhemmat henkikirjoittaja *Adolf Didrik Floor* (*1793, † 1851) ja *Henrika Gustava Masalin* (*1802). Ylioppilas Porvoon lukiosta 22.9.1853. Oikeustieteen opintoja Helsingissä. Metsäopinnot Noran metsäopistossa. Metsänhoitajatutkinto ja metsäkonduktööri 22.6.1859. — Sodankylän hoitoalueen vt. metsänhoitaja 1859, vakinainen 1863. Rovaniemen hoitoalueen metsänhoitaja 1866. Virtain hoitoalueen metsänhoitaja 1873, virkaero 1899. Sotakamreeri. Kuollut Virroilla 31.3.1903. Naimaton.

21.2.1856 **Knut Magnus Jakob GESTRIN** 17498. Syntynyt Hartolassa 22.5.1835, Vanhemmat luutnantti, tilanomistaja *Adolf Magnus Gestrin* (*1785, † 1845) ja *Margareta Elisabet Hoffrén* (*1792, † 1859). Yksityistodistus lukio-opinnoista. Ylioppilas Helsingissä 21.3.1856. Metsäopinnot Noran metsäopistossa. Metsänhoitajatutkinto ja metsäkonduktööri 29.6.1859. — Muonion hoitoalueen vt. metsänhoitaja 1859. Tornion hoitoalueen vt. metsänhoitaja, vakinainen 1863. Pyhäjärven hoitoalueen metsänhoitaja 1867. Kuollut Jyväskylässä 17.12.1874. – Puoliso Tukholmassa 1873 *Ebba Nathalia Lovisa Mollerius*.

9.9.1856 **Karl Gustaf SEVÉN** 17504. Syntynyt Tuusulan Kellokoskella 17.10.1835. Vanhemmat kappalainen, varapastori *Anders Gustaf Sevé*n (*1800, † 1869) ja *Johanna Fredrika Nyberg* (*1802, † 1886). Ylioppilas Porvoon lukiosta 9.9.1856. Metsäopinnot Noran metsäopistossa. Metsänhoitajatutkinto ja metsäkonduktööri 22.6.1859. — Kuusamon hoitoalueen vt. metsänhoitaja 1859, vakinainen 1863. Kuohatin hoitoalueen metsänhoitaja 1865. Kuollut Nurmeksessa 14.7.1873. – Puoliso Heinolassa 1864 *Aina Josefina Stenius*.

22.9.1856 **Oskar Wilhelm TIMGREN** 17529. Syntynyt Porissa 1.10.1833. Vanhemmat kauppias ja raatimies *Karl Gustaf Timgren* (*1802, † 1843) ja *Fredrika Wilhelmina Kyrén* (*1806, † 1835). Ylioppilas Turun lukiosta 22.9.1856. Matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja Helsingissä. Maanmittausoppilas 9.2.1857. Metsäopin-

not Noran metsäopistossa. Metsänhoitajatutkinto ja metsäkonduktööri 22.6.1859. — Kemin hoitoalueen vt. metsänhoitaja 1859, vakinainen 1863. Kemin tarkastuspiirin vt. ylimetsänhoitaja oman toimen ohella, vt. ylimetsänhoitaja 1877. Kuopion läänin tarkastuspiirin ylimetsänhoitaja 1880, virkaero 1903. Hovineuvos. Kuollut Helsingissä 22.2.1907. – Puoliso Kemissä 1861 *Emilia Wilhelmina Alexandra Wallenius* (*1843, † 1927).

22.9.1856 **Carl Johan NUMMELIN** 17530. Syntynyt Porissa 12.5.1837. Vanhemmat kauppias *Claes Johan Nummelin* ja *Fredrika Wahlbäck*. Ylioppilas Turun lukiosta 22.9.1856. Maanmittarioppilas 9.2.1857. Metsäopinnot Noran metsäopistossa. Metsänhoitajatutkinto ja metsäkonduktööri 23.6.1859. — Rovaniemen hoitoalueen vt. metsänhoitaja 1859, vakinainen 1863. Kemin tarkastuspiirin vt. ylimetsänhoitaja 1866, vakinainen 1866. Metsämaiden ostoon liittyvissä erityistehtävissä metsänhoitohallituksessa 1877. Metsänhoitohallituksen ylijohtajan vt. apulainen 1895, vakinainen 1895. Virkaero 1903. Valtiopäivämies. Kemin kirkkoneuvoston ja kansakoulun johtokunnan jäsen. Helsingin kaupunginvaltuutettu. Suomen Metsäyhdistyksen perustajajäsen, sihteeri ja varapuheenjohtaja. Skogskulturyhdistyksen perustajajäsen. Helsingin Säästöpankin hallituksen jäsen. Hovineuvos. Kuollut Helsingissä 7.12.1911. – Puoliso Sastamalassa 1864 *Augusta Olivia Korsman*.

23.9.1856 **Ernst KINGELIN** 17534. Syntynyt Turussa 1.9.1836. Vanhemmat kauppias, kauppaneuvos *Abraham Kingelin* ja *Charlotta Dorothea Serén*. Ylioppilas Turun lukiosta 23.9.1856. Metsäopinnot Nora metsäopistossa. Metsänhoitajatutkinto ja metsäkonduktööri 23.6.1859. — Tornion hoitoalueen vt. metsänhoitaja 1859–1862. Toimi sen jälkeen talonomistajana Lastusten kartanossa Lempäälässä. Kuollut Lempäälässä 8.8.1909. – Puoliso Mäntsälässä 1861 *Adelaide Amalia Frisén* (*1840, † 1921).

10.2.1857 **Uno FORSSMAN** 17581. Syntynyt Turussa 21.5.1841. Vanhemmat filosofian maisteri, kirkkohera, rovasti *Wilhelm Forssman* (*1801, yo 1818, † 1859) ja *Karolina Henrika Alexandra Napoleona Adlercreutz* († 1897). Yksityistodistus lukio-opinnoista. Ylioppilas Helsingissä 10.2.1857. Metsäopinnot Noran metsä-

opistossa. Metsänhoitajatutkinto ja metsäkonduktööri 17.9.1859. — Simon hoitoalueen vt. metsänhoitaja, vakinainen 1863. Kemin tarkastuspiirin vt. ylimetsänhoitaja 1883. Vaasan läänin tarkastuspiirin ylimetsänhoitaja 1890. Turun ja Hämeen läänien tarkastuspiirin ylimetsänhoitaja 1898, virkaero 1904. Kuollut Helsingissä 18.10.1905. — Puoliso 1) Oulussa 1863 *Constance Amanda Gabriela Elfving* (*1843, † 1867); 2) Kemissä 1870 *Ida Beata Appelgren* (*1846).

26.9.1857 **Oskar Reinhold AGRICOLA** 17656. Syntynyt Helsingissä 29.5.1839. Vanhemmat lääninrahastonhoitaja *Karl Robert Agricola* (*1803, yo 1821, † 1848) ja *Antoinette Augusta von Numers* (*1817). Yksityistodistus lukio-opinnoista. Ylioppilas Helsingissä 26.9.1857. Metsäopinnot Noran metsäopistossa. Metsänhoitajatutkinto ja metsäkonduktööri 22.6.1859. — Jämsän hoitoalueen vt. metsänhoitaja 1859, vakinainen 1864. Vaasan läänin tarkastuspiirin vt. ylimetsänhoitaja oman toimen ohella. Aateloitu 1865. Kuollut Jyväskylässä 11.6.1899. Naimaton.

25.2.1858 **Mathias Wilhelm LILJEQVIST** 17752. Syntynyt Isossakyrössä 23.11.1837. Vanhemmat nimismies, lääninsihteeri *Mathias Liljeqvist* ja *Katarina Sofia Lingonblad*. Yksityistodistus lukio-opinnoista. Ylioppilas Helsingissä 25.2.1858. Metsäopinnot Nora metsä-

opistossa. Metsänhoitajatutkinto ja metsäkonduktööri 21.11.1860. — Alavuden hoitoalueen vt. metsänhoitaja 1861, vakinainen 1867. Kuollut Alavudella 29.11.1883. — Puoliso Alavudella 1875 *Tekla Victoria Westerstrand* (*1852).

28.4.1858 **Johan (John) Fredrik HEDBERG** 17758. Syntynyt Paimiossa 1.4.1840. Vanhemmat filosofian maisteri, kirkkoherra, rovasti *Fredrik Gabriel Hedberg* (*1811, yo 1826, † 1893) ja *Maria Johanna Sofia Eklund* (*1812, † 1858). Yksityistodistus lukio-opinnoista. Ylioppilas Helsingissä 28.4.1858. Metsäopinnot Noran metsäopistossa. Yksityisoppilaana Evon metsäopistossa; metsänhoitajatutkinto 20.8.1864. Kellokosken kartanon metsänhoitajana, tilanhoitajana ja Kellokosken Polttimo Oy:n johtajana Tuusulassa 1864–1891. Enson puuhiomon johtajana sen rakennusvaiheen aikana 1889–1891. Sanomalehtimies, mm. Åbo Tidningin toimitussihteeri 1893–1906, Västra Finlandin päätoimittaja 1902–1904 ja Åbo Underrättelser -lehden kirjeenvaihtaja. Valtiopäivämies. Kansanedustaja (RKP) 1908–1909 ja 1911–1914. Kuollut Helsingissä 12.4.1916. — Puoliso 1) 1868 *Linda Albertina Dahl* († 1875); 2) 1879 *Gustava Eufrosyne Karolina Tennberg* (o.s. Dehm).

Pekka T. Rajala

Metsähistorian Seura Metsäkulttuuripäivillä Lustossa

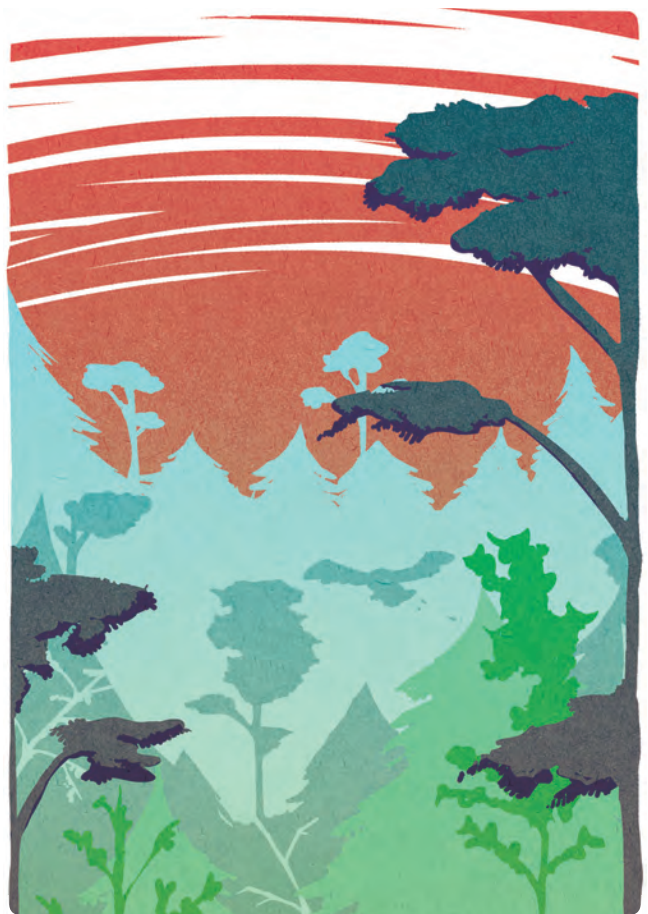
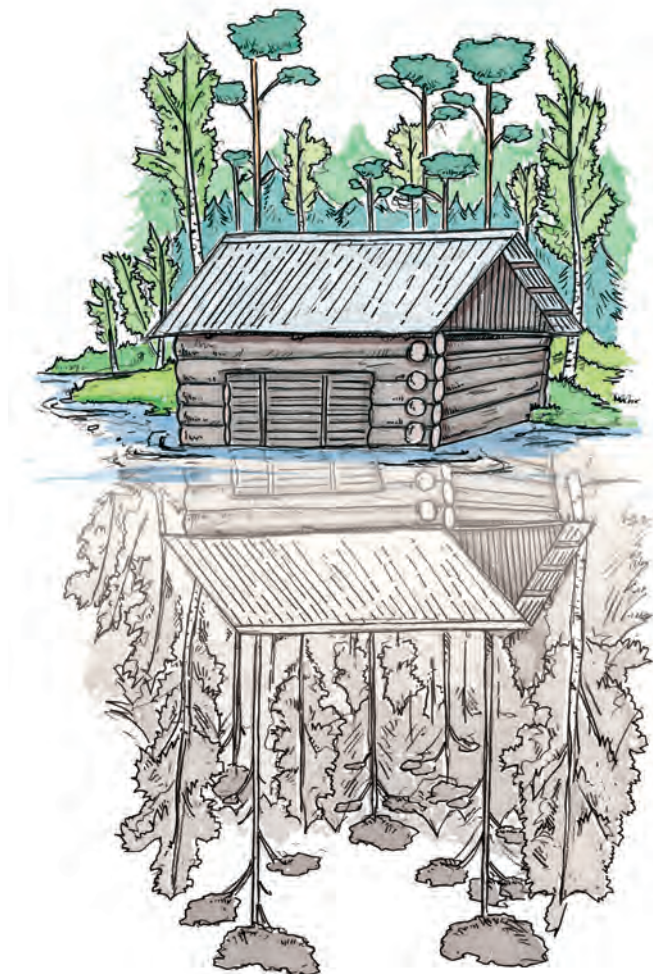
Metsähistorian Seura osallistuu Lustossa Punkaharjulla järjestettävälle **Metsäkulttuuripäiville 14.–16.6.2019**. Seuralla on paikalla oma osastonsa, jossa esitellään seuran toimintaa, tulevia tapahtumia sekä jäsenyyden antamia etuja. Tapahtuma on avoinna perjantaina ja lauantaina kello 10–16 sekä sunnuntaina kello 10–15.

Metsäkulttuuripäivät on Luston suurin tapahtuma ja se järjestetään joka toinen vuosi.

Lisätiedot: www.lusto.fi/tapahtumat/metku.

Seurakin availee taas silmujaan

Metsähistorian Seuralle on kevään tohinassa saatu pyöräytettyä oma esite ja roll-up-kangas. Esite on tarkoitettu kaikkiin tilaisuuksiin ja tilanteisiin, joissa on mukava antaa kuulijoille myös mukaan ytimekästä perustietoa yhdistyksestäme, roll-upin muistuttaessa olemassaolostamme ja sijainnistamme tapahtumissa. Molemmat ovatkin ensiesittelyssä ja -käytössä heti Luston Metsäkulttuuripäivillä, ja esitettä on jatkossa jaossa kaikissa muissakin tapahtumissamme. Näiden lisäksi seura on painattanut jäsenistölleen teeman mukaisia postikorttejaan, joita voivat innokkaimmat kysellä seuran edustajilta – tapahtumien ulkopuolellakin.

Kuvat: Jesse Harjunen

www.metsahistoria.fi

Metsäalan kehitysyhteistyökirja ilmestyy syksyllä

Suomen metsäalan kehitysyhteistyön yli 60-vuotista historiaa valottavan *Suomalaiset maailman metsissä* -kirjan julkaiseminen viivästyy ensi syksyyn. Kirjan teko on herättänyt paljon kiinnostusta kehitysyhteistyötehtävissä työskennelleiden metsäalan ammattilaisten keskuudessa. Vuoden vaihteeseen mennessä mukaan saatiin lähes 30 kirjoitusta. FAO:n metsäalan maailmanlaajuista yhteistyötä valottavaan kokonaisuuteenkin saatiin runsaasti toimituskunnan toivomaa täydennystä. Vielä loppusyksynä toimituskunnalle sateli pyyntöjä, voidaanko vielä se ja uusi artikkeli sisällyttää antologiaan. Mukaan päätettiin ottaa myös professori Aarne Nyssösen jo aiemmin Metsätieteen aikakauskirjassa julkaistu kirjoitus hänen kokemuksistaan metsäninventointitehtävissä eri puolilla maailmaa. Teoksen laajuus on ajan myötä kasvanut, ja tällä hetkellä koossa on liki 250 liuskaa tekstiä.

Tekstien toimittaminen ja kieliasun tarkistus ovat olleet käynnissä koko kevään ajan. Artikkelit on ryhmitelty toimijoiden ja aiheiden mukaisiksi kokonaisuuksiksi.

Kirjaan tulee parikymmentä lukua. Loppukevään aikana todettiin kuitenkin, että artikkeleiden termistö ja kieliasu vaativat vielä yhtenäistämistä. Teksteissä vilahtelee runsaasti vieraskielisiä sanoja ja ilmaisuja. Seassa on myös paljon lyhenteitä, jotka eivät aukea kehitysmaakokoemusta vaille oleville lukijoille. Tekstin luettavuuden parantamiseksi toimituskunta päätti käynnistää vielä uuden toimituskierroksen. Työn on nyt loppusuoralla, ja tekstit saataneen julkaisukelpoiseen asuun lähiviikkojen aikana. Kirjoittajien esittelyt ja kuvatekstit vaativat myös jonkin verran lisätyötä.

Suomalaiset maailman metsissä -kirja siirtyy taittoon kesän aikana. Kirjan julkaisu ajoittuu joka tapauksessa syksyyn 2019 ja Metsähistorian Seuran hallitus päättäneen kirjan julkaisuajankohdasta seuraavassa kokouksessaan. Jo tällä hetkellä on nähtävissä, että julkaisusta tulee monipuolinen ja kattava ajankuva siitä, miten suomalaiset ovat maailman metsissä toimineet.

Pekka T. Rajala

Vietnamin presidentti Nguyen Minh Triet teki valtiavierailun Suomeen vuonna 2010. Vierailuun kuului myös tutustuminen suomalaiseen metsätalouteen. Pekka T. Rajala esitteli Vietnamin presidentille ja hänen seurueelleen puunkorjuutyömaata ja puunkorjuuta. Kuva Antti Koskimäki.

Pohjoista metsätaloutta ja Tornionjokilaaksoa 5.–7.9.2019

Metsähistorian Seuran retkeily suuntautuu Tornionjokilaaksoon sekä Suomen että Ruotsin puolella. Matkalla perehdytään metsätalouden historiaan, nykyisyyteen ja tulevaisuuden näkymiin. Metsätalouden ohella kohteina ovat alueen historian ja kulttuurin paikalliset piirteet. Retkeily suunnitellaan ja toteutetaan seuran omin voimin ja yhteistyössä ruotsalaisten asiantuntijoiden kanssa.

Ohjelma pääpiirtein:

Torstai 5.9.2019

- ◆ Kokoonnutuminen ja aloitus Kemin rautatieasemalla etelän suunnasta tulevan aamujunan aikaan. Päivän aikana Kemin ja Tornion seudun metsätaloutta ja näkymiä. Lähtö asemalta **kello 8.15**.
- ◆ Metsä Groupin Kemin tehtaat: aamukahvit, laitosten esittely; toiminta, rakennushankkeet ja pohjoisten metsien käyttö, perinnekokoelma, asiantuntijoina tehtaiden edustajat.
- ◆ Siirtyminen Tornioon, Lapin sota paikkakunnalla ja osana Lapin sodan ja jatkosodan kokonaisuutta, Pekka-Juhani Kuitto ja Hannu Tilja.
- ◆ Alatornion kirkko, rakennus ja merkitys osana Struven ketjua – Unescon maailmanperintöä, Esa Juntikka, Tornion seurakunta.
- ◆ Siirtyminen Kukkolankoskelle, Tornionjoki uittoväylänä, Esko Pakkanen, koski siiankalastuspaikkana, Markku Vaaraniemi.
- ◆ Siirtyminen Tornioon, matkalla tietoa alueen sahaustoiminnasta, Esko Pakkanen.
- ◆ Tulo ja majoittuminen Hotelli Olofiin, selostus Pohjois-Ruotsin metsätaloudesta, meän-kieli, asiantuntijana Hans Winsa, Kalix, päivällinen.

Perjantai 6.9.2019

- ◆ Tornioista Kolariin, asiantuntijoina Jukka Ylimartimo ja Tapani Tasanen.
- ◆ Aavasaksa, Suomen eteläisin keskiyön auringon ihailupaikka.
- ◆ Siirtyminen kohti Kolaria ja Kolari, Pohjois-Suomen metsätalous, matkalla Teuravuoman rehutuotantokokeilut, metsäntutkimus Lapissa, maastokohteita.
- ◆ Majoittuminen Hotelli Lappeassa, saunominen Tornionjoen rannalla, päivällinen.

Lauantai 7.9.2019

- ◆ Kolarista Pajalaan ja paluu Kemiin Ruotsin puolella jokea.
- ◆ Siirtyminen Pajalaan, Pajala Allmänningsskog, ruotsalaisten yhteismetsien toiminta, Anders Ohls.
- ◆ Laestadius -museo Pajalassa, opas paikan päältä.
- ◆ Lähtö Ruotsin Metsähistorian Seuran opastamana ja asiantuntemuksella Tornionjokivartta etelään, Eje Andersson, maastokohteita, huomiota muun muassa metsätuhoissa.
- ◆ Paluu Kemiin ja ajoitus etelään lähtevien junien mukaan, retkeilyn päätös.

Aikataulu tarkennetaan erikseen. Lounaat sisältyvät ohjelmaan. Retkeilyn hinta on 290 euroa jäseniltä ja 320 euroa ei-jäseniltä.

Ilmoittautumiset viimeistään 6.8.2019 Antti Koskimäelle, jolta myös lisätiedot, koskix@hotmail.com

Kuvassa on Struven ketjun peruskolmioita ja peruspisteitä Suomessa. Struven ketju on 1800-luvun alkupuolella rakennettu kolmiomittausketju Pohjoisen jäämeren ja Mustanmeren välillä. Sen tarkoituksena oli selvittää yhden pituuspiirin pituus mahdollisimman pitkältä matkalta ja mahdollisimman pohjoisessa. Nimensä hanke sai ideoijansa ja ja päätoimeenpanijansa Friedrich Georg Wilhelm von Struven (1793–1864) mukaan. Hän toimi muun muassa Tartossa ja Pietarissa. Ketju on yksi Unescon maailmaperintökohteita. Tietous ja kuva: Wikipedia.

